

2023 Podzim Autumn

Magazín

Leo Express

CZ

Téma

**(Příliš) chytrá
kamarádka**

Představujeme

**Účetnictví
a nuda? Nedejte
na fámy!**

EN

Topic

**A (too)
Clever Friend**

Introducing

**Accounting
a Bore? Do not
Trust the Tale!**



aquapalace
HOTEL ***** PRAGUE

DÁRKOVÉ POUKAZY

Pobyty s koupáním v aquaparku



www.aquapalacehotel.cz





Vážení cestující,

CZ Vítáme vás na palubě našich vlaků u podzimního vydání Magazínu Leo Express, které se věnuje velmi aktuálnímu tématu umělé inteligence. Podíváme se na její historický vývoj, zjistíme, s čím vším nám v dnešní době dokáže pomoci, a vyvrátíme i některé mýty, které se o ní tradují. Jste zvědaví na povídku, jejíž autorkou je právě umělá inteligence? Tato pomocnice se raketovou rychlostí prosazuje i ve vzdělávání a ve školství, proto jsme si pro vás připravili také rozhovor se zakladatelkou iniciativy AI dětem Evou Nečasovou. Popovídáme si rovněž s naším hlavním účetním Čeněkem Kadaně, který nás zavede do zajímavého světa financí v dopravní společnosti.

V magazínu nemohou chybět oblíbená cestovatelská témata, a tak se tentokrát vypravíme na výlet do Žiliny a vydáme se po stopách Jánošíka do krajiny Malé Fatry. Nalákáme vás také na dovolenou ve Španělsku s železniční tematikou v luxusních historických vlacích našeho partnera Renfe.

Doufáme, že vám magazín zpříjemní podzimní cestování. •

Vaše Lea

Dear passengers,

EN Welcome onboard our trains and the autumn issue of the Leo Express Magazine which focuses on a most newsworthy topic – artificial intelligence. We will have a look at its history and development, explore the limits of its current use, and refute several myths associated with it. You can also enjoy and judge a short story written by none other than AI. The new tool has made a sweeping appearance in education and schools, so we included an interview with Eva Nečasová, the founder of the AI for Kids platform. We will also talk to our Chief Accountant Čeněk Kadaně who will show us the fascinating world of rail carrier finance.

Indeed, the Magazine has not forgotten the popular travelling tips. This time, we will travel to Žilina and follow the footsteps of the famous outlaw Jánošík under the peaks of Malá Fatra. Then we will lure you to a railway holiday in Spain with the luxurious historical trains of our partner Renfe.

We hope the magazine will make your autumn journeys ever more pleasant. •

Your Lea

DESTINACE | DESTINATION

- 10 Perla na Váhu |
Pearl on the Váh

TÉMA | TOPIC

- 16 (Příliš) chytrá kamarádka |
A (too) Clever Friend

TÉMA | TOPIC

- 24 Mýty a nepravdy o umělé inteligenci |
Myths and Facts about Artificial Intelligence

TÉMA | TOPIC

- 30 AI spisovatelem? Asi si ještě počkáme |
Artificially Intelligent Writer? Not yet.

TÉMA | TOPIC

- 48 Učitele provází strach a silné emoce |
Teachers Display Worries and Strong Emotions

PŘEDSTAVUJEME | INTRODUCING

- 66 Účetnictví a nuda? Nedejte na fámy! |
Accounting a Bore? Do not Trust the Tale!

INSPIRACE | INSPIRATION

- 70 Kde se sklízí vánoční okurky |
Christmas Pickle

**CZ Bezpečná tiskovina**

Obálka Magazínu Leo Express je ošetřena anti-mikrobiálním lakem, který z něj dělá bezpečnou tiskovinu. Časopis si tak mohou bezpečně prohlédnout všichni cestující, aniž by se stal přenašečem bakterií, plísní nebo virů.

EN Safe printout

The cover of this magazine is treated with anti-microbial coating, which makes it a safe printout. In this way, all passengers can look safely through it without the magazine becoming a carrier of bacteria, fungi and viruses.

Magazín Leo Express**Pro Leo Express vydává |****Published for Leo Express by:**

COT group, s. r. o., komplex
Olšanka, Táboritská 1000/23,
130 00 Praha 3. IČO: 25098853

Redakční rada | Editorial board:

Eva Frindtová, Emil Sedlařík,
Lea Macíková, Petr Manuel Ulrych

Texty | Texts:

Lucie Bezoušková, Lenka Zelnitiusová,
Linda Pacourková, Petr Manuel Ulrych

Překlad | Translation:

Kateřina Šebková

Korektury | Proofreading:

Pavel Tahovský

Foto | Photos: Není-li uvedeno jinak,

jsou fotografie z Shutterstock.com |
Shutterstock.com – unless others
copyrights.

Foto na titulní straně | Cover photo:

Shutterstock.com

Grafická úprava a sazba |**Graphic Layout and****Composition:** Eva Smrčková**Produkce | Production:**

Julie Válková

Tisk | Print: H.R.G. spol. s r.o.**Inzerce | Advertisements:**

COT group, s. r. o.
Tel.: +420 226 257 720
E-mail: inzerce@cot.cz
Vydavatel neručí za obsah inzerátů. |
The publisher carries no legal
responsibility for the content of
any advertisements appearing
in this magazine.

Registrace Ministerstva kultury České
republiky | Registration of the Ministry
of Culture of the Czech Republic:
MK ČR E 20950

Vychází 4x ročně |
Published 4 times a year

Místo vydávání | Place of publication:

Praha | Prague

Vydání | Publication:

říjen-prosinec 2023
October-December 2023

Uzávěrka příštího vydání |**Copy Date of the Next Issue:**

6. 11. 2023 / 6 November 2023

Okouzlí vás

19. 11. – 23. 12. 2023
Vánoční Olomouc

OLOMOUC



Objevte kouzlo adventu v hanácké metropoli a zpříjemněte si předvánoční čas návštěvou vyhlášených vánočních trhů spojených s bohatým kulturním programem a ochutnávkou hřejivých punčů mnoha chutí právě v Olomouci!

Nabídku zvýhodněných adventních pobytů naleznete na www.moraviaforyou.cz.

Nemusíte losovát řidiče, přijedte vlakem (spojení Leo Express Praha–Olomouc, 2 hod 20 min).

tourism.olomouc.eu



TIPS

TIPY

6
TIPY

STUDENT A JOB

Tradiční veletrh škol, vzdělávání a pracovních příležitostí, který se uskuteční na ostravském výstavišti Černá Louka, pomůže budoucím středoškolákům zjistit, pro jaké obory mají předpoklady, a poradí s výběrem škol. Studentům maturitních ročníků zase napoví, která vysoká škola je pro ně ta pravá. Absolventi budou moci vybírat i z řady zajímavých nabídek práce od vystavujících zaměstnavatelů.

STUDENTS AND JOBS

The traditional fair at Černá Louka, Ostrava will present schools, as well as educational and career opportunities. Future high school students can try various activities to see which fields they might enjoy; high school students can receive valuable assistance in choosing the ideal college or university; and graduates can choose from a wide range of interesting career offers in various fields.

 24.–25. 11. 2023
www.studentajob.cz

1

OSTRAVA
OSTRAVA





LUCIE V O2 ARENĚ

Skupina Lucie slaví 30 let od vydání desky Černý kočky mokry žaby. Toto legendární album, které Ceny Anděl označily za nahrávku dvacetiletí, přehraje kapela celé živě na exkluzivním koncertu v pražské O2 areně. Zazní ale i další hity této populární kapely. Ta si na koncert přizve hosty – připojí se třeba zpěvačka Lenka Dusilová. Publikum se může těšit na speciální scénografii a vizuály koncertu inspirované deskou.

LUCIE IN THE O2 ARENA

The band Lucie celebrates 30 years from their album Black Cats, Wet Frogs, marked "the record of the generation" by the Angel Prize Committee. The band will play all the songs, and also other popular songs, at their exclusive concert in the O2 Arena, Prague, and present guests, such as the singer Lenka Dusilová. The audience can enjoy a special arrangement of the scene and visuals inspired by the album.



7. 12. 2023

www.o2arena.cz

3

OLOMOUC
OLOMOUC

PAF OLOMOUC

Historie mezinárodního festivalu PAF Olomouc se píše od roku 2000. Letos se v hanácké metropoli odehraje již 22. ročník této přehlídky filmové animace a současného umění. V kontextu vývoje umění pohyblivého obrazu zkoumá fenomény spjaté s performativním uměním, herním designem nebo módou. I tentokrát bude kurátorským východiskem vztah filmové animace, současného umění a hudby.

PAF OLOMOUC

The history of the international festival PAF Olomouc goes back to 2000. This year will see the 22nd presentation of film animation and contemporary art. The festival is designed to explore performative art, gaming design or fashion in the context of the development of film. This year shall focus on the relations between animation and contemporary art and music.



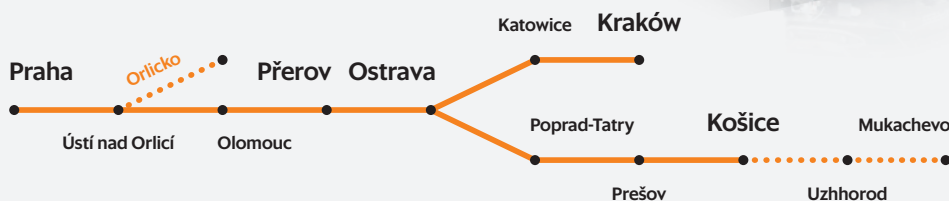
7.-10. 12. 2023

<https://pifpaf.cz/>

7
TIPS



Naše spoje Our connections



Lidé zapomínají, my ne!



MEDIÁLNÍ ARCHIV
powered by newton media

www.medialniarchiv.cz

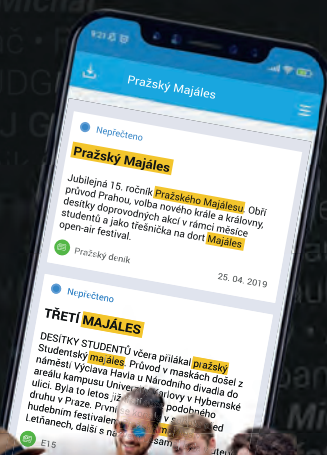


Unikátní databáze mediálního obsahu

Prvních 7 dní zdarma



- ✓ média od roku 1996
- ✓ 400 tištěných zdrojů
- ✓ 90 televizních a rozhlasových stanic



PURE DISTRICT

PREMIOVÁ DERMOKOSMETIKA A DOPLŇKY STRAVY

Pure Mind
Pure Vibe
Pure Life
Pure Shopping

Pure vibes only



Wellbeing Concept Store
puredistrict.cz

Perla na Váhu

Na soutoku řek Váhu, Kysuce a Rajčanky najdeme bránu do překrásného slovenského regionu Malá Fatra – Žilinu. První zmínky o ní pocházejí už z roku 1208, kdy se tu nacházela malá osada. Ta se v průběhu staletí rozrostla na čtvrté největší město Slovenska.

TEXT: Lucie Bezoušková
FOTO: Shutterstock.com

Pearl on the Váh

Historical records date the small settlement at the confluence of the Rivers Váh, Kysuca and Rajčanka to 1208. Over the centuries, it grew to become the fourth largest town in Slovakia. Žilina is the gateway to the marvellous region of Malá Fatra.



CZ Slovenský Norimberk, jak se Žilina také říká, se nachází v severozápadní části země, jen 28 km od hranic s Českou republikou. Svou přezdívku získala díky ucelenému architektonickému rázu. Ve středu města najdeme Mariánské náměstí lemované domy s podloubím, které zdobí také přílehlou Hodžova a Radniční ulici. Jedná se o zdejší specifikum, protože podobným komplexem arkád se co do velikosti nemůže pyšnit žádné jiné město na Slovensku a údajně ani žádné jiné město bývalého Rakousko-Uherska. Podloubí v minulosti sloužila hlavně při jarmarcích. Své zboží zde nabízeli ti nejbohatší kupci a řemeslníci ve městě. Roku 1321 dokonce král udělil městu milové právo, které řemeslníkům →

EN Žilina lies in the northwest corner of the country, only 28 km from the Czech border. Its nickname – the Slovak Nuremberg – refers to the complex architectural arrangement. The Mariánské Náměstí square in the centre and the adjacent Hodžova and Radniční streets are lined by arcaded houses. It is a local singularity – no other Slovak town (and allegedly no other town in the former Austrian-Hungarian Empire) can boast a comparably large complex of arcaded buildings.

In the past, the arcades housed markets, providing shelter to the wealthiest tradesmen and merchants in town. The town was granted the royal “mile privilege” in 1321, which meant that no competitor of local tradesmen



Do Žiliny se dvakrát denně pohodlně svezte vlaky Leo Express.

You can take a comfortable Leo Express journey to Žilina twice a day.

could live or work within one mile of the town. That is why local tailors, blacksmiths, potters, or hatters formed strong guilds. There were about 17 guilds in the 16th century.

SHOE TRADITION

The square in the heart of the town only got its current name Mariánské Náměstí in 1991. Before that, it was Freedom Square, Dukla Square, Franz Joseph Square, and before the 20th century, it was simply Rynek (“the square”). Declared a National Historical Area, the houses at the square tell their stories – each a piece in the mosaic of the town’s history.

The burgher house no. 16 on the northwest side of the square, for instance, has always been the residence of the richest citizens of Žilina. The first recorded owner was Ján Kleboth who bought the house in 1751 for one thousand guldens, but then it was sold very often until it was bought by the Baťa company in 1927, and the ground floor was rebuilt into a branded store. The shoe store has remained there until the present, although the ownership has frequently changed. →

CZ → garantovalo, že v okruhu jedné míle od města nesmí bydlet ani vykonávat stejné řemeslo žádný konkurent. Právě proto se zdejší krejčí, kováři, hrnčíři či kloboučníci sdružovali do cechů. V 16. století jich tu bylo okolo 17.

OBUVNICKÁ TRADICE

Mariánské náměstí, nejvýznamnější ve městě, najdeme pod tímto názvem teprve od roku 1991. Řadu let předtím to bylo náměstí Svobody, Dukly, Františka Josefa a před rokem 1900 se jednalo jednoduše o Rynek. Bylo vyhlášeno za městskou památkovou rezervaci, protože právě zde najdete nejvíce historických budov odkazujících na dějiny města. Každá z nich má svůj příběh.

Tak například v měšťanském domě č. p. 16, který najdete na severozápadní straně náměstí, bydleli vždy jen ti nejbohatší obyvatelé Žiliny. První písemně doložený majitel byl Ján Kleboth, který dům koupil roku 1751 za 1 000 zlatých. Po několik následujících let se majitelé střídali. Až roku 1927 koupila dům firma Baťa, která v jeho přízemí brzy otevřela podnikovou prodejnu. Boty se tu prodávají dodnes, i když v průběhu let se majitelé nemovitosti opět značně prostrídali.

Panský dům č. p. 24 fungoval zase od nepaměti jako hotel a restaurace. Ve svém románu Poslední hradní pán, který vypráví o grófovi Štefanu Pogánovi, ho roku 1895 zmiňuje i maďarský spisovatel Kálmán Mikszath.

Budova je také místem, kde se uskutečnil vůbec první telefonický hovor v Žilině.

ZAMILOVANÁ KATEŘINA

Krom budov a podloubí stojí za pozornost i Mariánské náměstí jako takové. Nachází se zde barokní socha Neposkvrněné Panny Marie a dvě studny. Říká se, že pod náměstím vede tajná chodba až do Budatínského hradu na soutoku řeky Váhu a Kysuce. Ten byl vybudován jako strážný hrad koncem 13. století.

Podle pověsti zde kdysi dávno žila překrásná Kateřina, dcera Gašpara Suňogy, která se zamilovala do mladého rytíře Fogáče. Otec však dívku zaslíbil zkušenějšímu pánovi z hradu Vršatec. Mladí milenci se své lásky nechtěli vzdát, když to však zjistil Gašpar, nechal svou dceru →

EN → Since time immemorial, the house no. 24 has been a hotel and restaurant. It is mentioned in Kálmán Mikszath's 1895 novel "The Siege of Beszterce" about count István Pongrácz. The building is also the site of the first phone call in Žilina.

FORBIDDEN LOVE

The square itself is just as noteworthy as the surrounding buildings. There is the baroque statue of the Immaculate Virgin Mary and two wells. It is said that there is a secret subterranean passage just under the square, which leads to Castle Budatín at the confluence of the Váh and the Kysuca.

Built in the late 13th century, the castle has a legend about a beautiful daughter of Gašpar





Suňoga, who fell in love with a young knight. Her father had previously betrothed her to the master of Castle Vršatec and when he found out about the young lovers, he had his daughter immured in the tower until she agreed to marry the lord of Vršatec. The legend has made Budatín very popular among young female visitors who touch the family's coat of arms to make them lucky in love.

THE SECRET CASTLE

If you are about to explore the natural beauties of Slovakia, Žilina will make an ideal starting point. Nicknamed the Slovak Dolomites, the Súľov Rocks located southwest of the town is a range of cliffs shaped for millennia by natural elements. People have made up names for the formations. You can see the Tiny Owl, the Indian, or the Sleeping Dinosaur.

The range is full of hidden treasures. There is a 14 m high waterfall, or the ruin of a castle nicknamed the Eagle's Nest. Although of little strategic importance, it was among the least accessible castles in Slovakia. It can boast eighteen rooms carved into the rocks, including a bakery, horse stables, treasury, family archive and grain storage.

The tourist path from the Súľov Rocks to the south will take you to one of the most curious and picturesque sights in Slovakia. The Budzogáň ("Bludgeon") is a 14 m rock formation shaped by water erosion to resemble a tree. →

Slovenská legenda

Jánošík, podle kterého je pojmenována nejpopulárnější atrakce Malé Fatry, byl jedním z nejslavnějších loupežníků slovenské historie. Pro Slováky je národním hrdinou a často jsou mu připisovány magické schopnosti. Zbojnil však pouhé dva roky a byl odsouzen k smrti ve svých 25 letech.



Slovak Legends

Juraj Jánošík, who gave his name to the most popular attraction of Malá Fatra, was the most famous robber in Slovak history. Many consider him their national hero and believe in his supernatural powers, even though he was an outlaw only for two years. He was sentenced to death at the age of 25.

CZ → nejprve zazdíť do věže, dokud se přece jen neprovdala za pána z Vršatce. Budatínský hrad je díky příběhu tak slavný, že se sem sjíždějí dívky z širokého okolí, aby se dotkly erbu rodiny Suňogových. Přinese to prý štěstí v lásce.

TAJNÝ HRAD

Žilina je ideálním místem, pokud chceme poznávat také přírodní krásy Slovenska. Jihozápadně od města najdeme Slovenské Dolomity, přesněji Súľovské skály. Soustava převislých útvarů, teras a balkonů je po staletí neustále dotvářena přírodními vlivy. Lidé si pro konkrétní místa vymysleli své názvy, takže tu můžeme najít Sovičku, Indiána či Spícího dinosaura.

Skály také ukrývají 14 metrů vysoký vodopád a narazit můžeme i na skalní hrad. V minulosti sice neměl

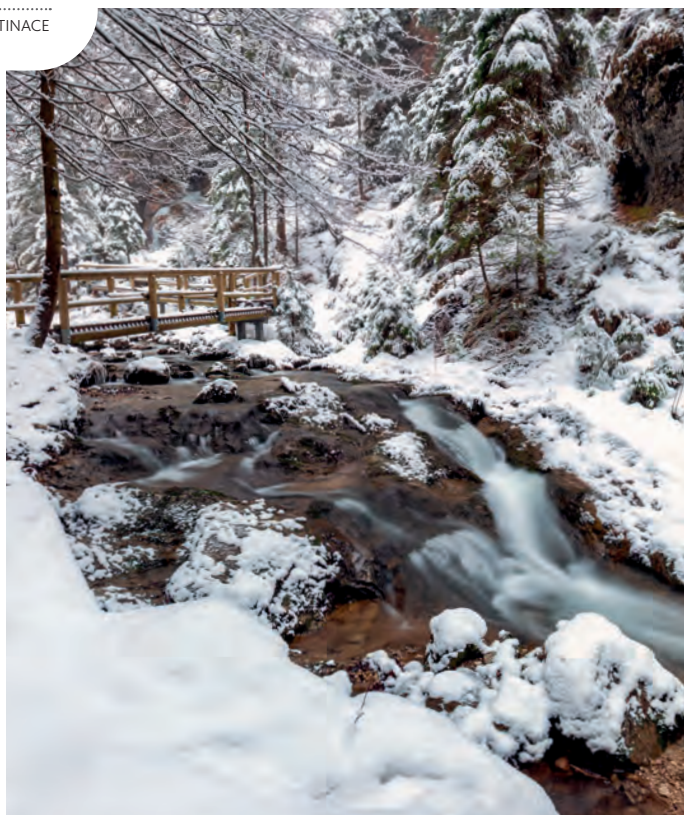
strategický význam, patří ale k těm nejméně přístupným hradům na Slovensku. Hrad přezdívaný také Orlí hnízdo se pyšnil osmnácti místnostmi vytesanými do skály ve dvou patrech. Nechyběla pekárna, konírna, klenotnice s rodinným archívem ani sklad obilí.

Přímo ze Súľovských skal se po stezce dostaneme k jednomu z nejkrásnějších a zároveň nejpozoruhodnějších míst na Slovensku. Je jím Zbyňovský budzogáň. Skalní útvar o výšce 14 metrů vznikl vodní erozí a připomíná zkamenělý strom.

ZBOJNÍKOVA STEZKA

Samostatnou kapitolou, kterou nelze při návštěvě Žiliny vynechat, je Národní park Malá Fatra na sever od řeky Váh. Najdeme tu více než 280 značených turistických tras a milovníci cyklistiky si přijdou na své na 645 kilometrech cyklotras. Ty vám nabídnou výhledy, které berou dech a na každém kroku se pokocháte rostlinami, kterých je tu více než 1 100 druhů.

Nejpopulárnější atrakcí Malé Fatry je naučný chodník Diery, nebo také Jánošíkovy diery. Jedná se o soustavu soutěsek v Kriváňské Malé Fatře. Nachází se zde dohromady 20 menších vodopádů, nad kterými vedou žebříky a lávky. Soutěskami a kolem vodopádů vás provede hned několik dobře značených tras. Tu svou si vyberou jak rodiny s dětmi, tak zkušení turisté, kteří se nebojí trochy adrenalinu. V zimě se pak Jánošíkovy diery promění v okouzující ledové království. Část s názvem Dolní diery je totiž přístupná i v zimním období. •



EN → THE ROBBER'S PATH

When you plan your journey to the Žilina area, make sure to include a trip to the Malá Fatra National Park north of the River Váh. With more than 280 hiking trails and over 645 kilometres of cycling paths, it offers breathtaking vistas and striking variety of over 1100 species of plants.

The most popular attraction of the national park is the Jánošíkovy Diery trail named after the famous Slovak robber. It is a system of deep gorges with some 20 small waterfalls. There are several well marked alternative routes which will take you up and down ladders and footbridges along the chasms and streams. There are options for families, as well as experienced hikers who are not afraid of climbing. In the winter, Diery turns into a charming frozen kingdom, although only the lower part of the trail is accessible during the winter season. •



ZAŽIJTE NAPLNO PŘÍRODU

Odolný strečový materiál s membránou TERATEX® 20000 MEMBRANE CORE je ideální do náročných podmínek, kde ochrání před výkyvy extrémního počasí - déšť, ani vítr vás už nezaskočí. Celkovou ochranu podporují nepromokavé zipy, lepené švy a reflexní prvky. Prodyšná látka zajišťuje cirkulaci tepla za všech okolností, takže vás udrží v ideálním teple, i když se teploty neustále mění.

(Příliš) chytrá kamarádka

Postará se o nádoby, připomene narozeniny vaší babičky a nezapomene zapnout zavlažování trávníku. Ne, nemluvíme o vaší drahé polovičce, ale o umělé inteligenci. Pomocníci, která hýbe světem.

16

TÉMA



Creative Process

Idea

85%

Brainstorm

50%

Analysis

30%

CZ Umělá inteligence se zkratkou AI (Artificial Intelligence) je tu s námi už více než sto let. V podstatě od momentu, kdy se lidé začali hlouběji zajímat o to, jak funguje lidský mozek a o možnosti, jak tyto funkce strojově napodobit. Přesně to je také její definice. Jedná se o schopnost strojů imitovat lidské uvažování, učení se, plánování a řešení problémů.

VÁLEČNÉ POČÁTKY

První poznatky v oblasti umělé inteligence učinil Alan Turing. Tento britský matematik s pohnutým osudem sehrál klíčovou roli během druhé světové války, kdy prolomil kód Enigma. Právě díky tomu měli po většinu války Angličané k dispozici cenné informace o krocích protistrany, a mohli tak pečlivě sestavit taktiku k úspěšnému ukončení bojů. Alan Turing už v roce 1936 popsal principy fungování univerzálního stroje, který měl být schopen vyřešit jakoukoliv úlohu. Tím vlastně položil základy umělé inteligence. Podle tohoto matematika je dnes pojmenován takzvaný Turingův test, pokus, který má určit, zda komunikujeme s člověkem nebo s počítačem.

VZESTUPY A PÁDY

Oficiálně se pojem umělá inteligence objevil až roku 1956, kdy se konal malý letní workshop matematiků, na jehož základě byla AI stanovena jako samostatný

vědní obor. Ekonom Herbert Simon tehdy prohlásil, že nejpozději do deseti let porazí počítač člověka v šachu. Termínem se ovšem moc netrefil. Počítač Deep Blue porazil šachového velmistra Garryho Kasparova až roku 1997.

Do té doby si umělá inteligence musela projít hned několika vzestupy a pády. Během počátečního nadšení například vznikl počítačový program ELIZA. Jednalo se o terapeuta sestrojeného na americké univerzitě MIT. Na základě sady pravidel uložených v jeho paměti napodoboval lidskou konverzaci. Jeho výkon překvapil i samotného autora a většina uživatelů si skutečně myslela, že komunikuje s živým člověkem. →

A (too) Clever Friend

Who will take care of the dishes, remind you of your grandma's birthday, and never forget to water the garden? No, we are not talking about your spouse. This is about artificial intelligence.

TEXT: Lucie Bezoušková
FOTO: Shutterstock.com

EN Abbreviated AI, this handy technology has been with us for over a century. Essentially, from the moment people began seriously to study human cognition and invent ways to substitute those functions with technology. That is the definition of AI – the ability of machines to imitate human thinking, learn, plan, and solve problems.

MILITARY ORIGIN

The first development in the field of AI is attributed to Alan Turing. The British mathematician played an important role in the intelligence services during WWII when he cracked the Enigma encryption code. For most of the war, this gave the Allies access to valuable information about the enemy's plans, and allowed them to devise efficient combat strategies.

Alan Turing described the principles of the "universal computing machine" which should be able to solve any mathematical problem. That was where artificial intelligence began. He also devised the Turing Test which should determine whether one is communicating with a human or a computer. →

Plan

18%

CZ → V roce 1974 nastala tzv. první zima umělé inteligence. Počáteční optimismus vyprchal, protože technologie se nevyvíjela tak rychle, jak si lidé představovali a další vývoj byl příliš nákladný. Na další významnější pokrok si tak AI počkala dlouhých 15 let. Roku 1989 bylo sestaveno první samostatně řízené auto jménem Alvin.

KAŽDODENNÍ POMOCNÍK

Poté už to šlo ráz naráz a umělá inteligence byla čím dál dokonalejší. Krom vítězství v šachu zvítězila roku 2010 třeba v televizní vědomostní soutěži Riskuj! Získala dokonce dvojnásobný počet bodů než její dva lidsí soupeři dohromady. O rok později představila společnost Apple hlasového asistenta Siri, který umožnil ovládání mobilního zařízení pouze hlasem. Znamenalo to masové rozšíření umělé inteligence k mnoha uživatelům po celém světě.

Dvanáct let poté, co Siri poprvé pozdravila veřejnost, využíváme umělou inteligenci i tam, kde ji téměř nevnímáme. Získává informace o našem jednání, zájmech i preferencích a data pak vyhodnocuje, aby nám nabídla přesně to, co chceme. Takto fungují například online reklamní bannery. Do oblasti AI však spadají i pomocníci, se kterými se dennodenně setkáváme. Robotický vysavač nám uklidí přesně v čase, který mu nařídíme, sekačka zastříhne trávník tam, kde potřebujeme, a automatické dávkovače nakrmí naši kočku. Šikovné, že?

A TO JSI MALOVAL SÁM?

V souvislosti s umělou inteligencí se však v posledních měsících nejčastěji skloňuje slovo kreativita. Opravdu dokáže umělá inteligence nahradit člověka

i v umělecké sféře? Ano, může. Výsledek však musí posoudit každý z nás. Snad všichni jsme na internetu zaregistrovali záplavu zdánlivě uměleckých obrázků, které jsou však na základě zadání několika klíčových pojmů. To samé pak platí v oblasti hudby a textu. Vytvoří vám text písně, reklamní slogan a napíše za vás dopis.

Tyto kreativní výtvořiny rozdělují společnost na dva tábory. Jeden je možnostmi AI zcela uchvácen, druhý už tak optimistický není a upozorňuje spíše na hrozby, které nám chytré technologie přinášejí. Umělá inteligence nahradí člověka v mnoha činnostech, čímž může výrazně transformovat ekonomiku. Skeptici poukazují na zvyšující se riziko úniku citlivých osobních informací. Jsou také názoru, že nebude-li AI správně naprogramována, může →



Pros and Cons

Artificial intelligence can substitute for a whole lot of jobs, but experts expect new positions to emerge. A survey by the European Commission indicates that about 60 million new jobs related to AI could develop globally by 2025.





Pro a proti

S příchodem umělé inteligence sice může celá řada pracovních pozic zaniknout, podle odborníků však mohou nové naopak vzniknout. Z výzkumu Evropské komise vyplývá, že do roku 2025 by mohlo po celém světě vzniknout celkem 60 milionů nových pracovních míst souvisejících s AI.

EN → UPS AND DOWNS

Officially, the term artificial intelligence was first used in 1956 at a small summer mathematics workshop, which established AI as an independent field. That was when the economist Herbert Simon predicted that a computer would beat humans in chess within ten years. That proved too enthusiastic – the Deep Blue computer won over chess grandmaster Garry Kasparov in 1997.

Since then, AI took several rises and several falls. The initial wave of optimism saw the creation of the ELIZA computer system at MIT. The artificial therapist used a set of rules saved to its memory and an algorithm which selected them and inserted them in a human-like conversation. The outcome took the authors by surprise. Most users believed that they communicated with a human.

The year 1974 marked the so-called "First AI Winter". The initial enthusiasm was gone when the speed of development failed to meet expectations. A drop in investments ensued. Artificial intelligence had to wait another 15 years to see its next great success. The first autonomous vehicle named Alvin was constructed in 1989.

ROUTINE ASSISTANCE

That gave the development of AI a great impetus. In addition to chess, it also won the Jeopardy TV quiz in 2010, scoring double the points scored by the other two competitors together. A year later, Apple introduced the first voice-controlled virtual assistant named Siri. That opened doors for artificial intelligence all over the world. →





CZ → v některých situacích rozhodovat vůči určitým etnickým skupinám i diskriminačně.

NEZAPOMÍNEJTE PŘEMÝŠLET!

Za největší hrozbu umělé inteligence je však považována závislost lidí na technologiích. Vždyť už dnes si nepamatujeme narozeniny svých přátel, protože je máme v mobilním kalendáři. Telefon nám opatruje veškerá přístupová hesla. Na cestách nás pak naviguje aplikace a my se na ni mnohdy až slepě spoléháme, aniž bychom sledovali dopravu kolem sebe.

Právě proto je kromě všech výhod podstatné zmiňovat i rizika umělé inteligence. Učit se, jak s ní správně zacházet, aby nám spíše pomáhala. A bychom při jejím používání nezapomínali, že ten nejlepší pomocník, kterého máme po ruce, je náš zdravý rozum. •

EN → Twelve years later, we use artificial intelligence every day, quite unawares. It collects information about our activities, hobbies, or preferences, and then processes the data to give us just what we desire. That is how you get customized advertising online. But AI also includes our daily household aids – a robot vacuum cleaner will sweep your floors at any desired and adjusted time, an autonomous mower will trim your lawn, and an automatic petfood dispenser will feed your cat. Handy, isn't it?

DID YOU DRAW THAT YOURSELF?

Recently, the word that came into spotlight in relation to AI is "creativity". Can artificial intelligence really supersede the artistic and creative power of humans? Well, it can, but the

outcome is to be judged. We have all seen the online avalanche of seemingly artistic pictures created by AI. All that is needed to make it create what you want is to give it a few keywords. The same can be done in music or literature. It can compose lyrics or advertising catchphrases or write a letter for you.

Reactions to these creations are rather diverse. Some are enchanted by the powers of AI; some are less optimistic and tend to emphasise the threats that are associated with the onset of artificial intelligence. It can replace people in many activities and subsequently considerably transform the economy. Sceptics also highlight the risk of personal information leak and abuse. In addition, they predict that if improperly programmed, artificial intelligence's decisions might be discriminatory towards certain minority groups.

DO NOT FORGET TO THINK!

But the biggest threat of artificial intelligence might be our becoming dependent on it. How many of us remember our friends' birthdays? No need – our smartphones tell us. Smartphones remember all our passwords; they let us use a navigation app which finds the right way for us, and we rely on what it tells us without even looking around.

That is why we should use the benefits of AI without forgetting the threats. We need to learn to use it properly to make it a good servant, and rather than a bad master. And always keep in mind that the best intelligence we have is inside our brain. •

SKY BRIDGE 721

DOLNÍ MORAVA



Nejdelší visutý most na světě objevíte v Česku.

Horský resort Dolní Morava přináší jedinečný zážitek. Sky Bridge 721 se klene nad horským údolím ve výšce 95 metrů s neuvěřitelnou délkou 721 metrů.

Vy kročte na nebeský most,
který nemá nikde jinde na světě obdoby.

Navštivte Horský resort Dolní Morava.

www.skybridge721.cz

Naše knižní TIPY

TEXT: -red-
FOTO: Grada, Slovart

Z podzimních novinek na knižním trhu jsme pro vás vytypovali následující dvě.



PŘEŽÍT A ZÁVODIT (GUENTHER STEINER)

SLOVART 2023

Za celou mou kariéru v motoristickém sportu bylo rozhodnutí odpískat sezonu 2021 nejtěžší, jaké jsem zažil. Všichni jsme soutěživí, takže dělat celou

sezonu hovno je v rozporu s tím, v co věříme a čeho se den co den snažíme dosáhnout. O každém závodním víkendů se tým pohyboval po sestupné spirále. Po příjezdu na okruh se všichni snaží naladit optimisticky, ale v průběhu víkendů nálada klesá. „Co tady vůbec děláme?“ říkáte si. „Je to v prdeli!“



NÁVOD K POUŽITÍ ŽELEZNICE (JAROSLAV RUDIŠ)

LABYRINT 2023

Literární cesta po kolejích celé Evropy. Autor, od dětství fascinovaný světem železnice, své poutavé vyprávění o dějinách proklá-

dá brilantními historkami z mnoha cest. Už nikdy vám nebude vadit, že zmeškáte vlak, protože vždycky pojedete další. Nejrychlejší trasy vyměníte za ty pomalejší a hezčí, naučíte se vnímat krásu nádražních katedrál, rozumět „zpívajícím“ lokomotivám a pochopíte, proč nad našimi osudy bdí železniční bohyně. Osobní a poetický průvodce pro všechny železniční lidi.

Frosch
MARKE

**MOJE
EKOLOGICKÁ
VOLBA**

101. BA SPOTŘEBITELŮ
2023
NEJLEPŠÍ NOVINKA

Hledáte čisticí, pečující a úklidové prostředky, které jsou založeny na účinných přírodních látkách, a jsou tedy velmi šetrné k pokožce i k přírodě? Díky složení obsahujícímu přírodní aktivní látky z lokálních zdrojů si můžete být jisti, že vaše domácnost září zdravím. Frosch představuje ideální volbu pro vaši rodinu i naši planetu.

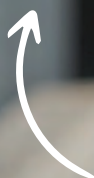
Liftago

Stáhnout aplikaci



Stáhnout v
App Store

NYNÍ NA
Google Play



Svezte se domů bezpečným taxi

Aktivujte si promokód **LEOEXPRESS** a využijte slevu **150 Kč** na první jízdu. Platí do 31. 1. 2024.

Svezeme vás v Praze, Brně, Ostravě, Českých Budějovicích, Frýdku-Místku, Hradci Králové, Jihlavě, Karlových Varech, Kladně, Liberci, Olomouci, Pardubicích, Plzni, Ústí nad Labem, Zlíně a Bratislavě.



Mýty a (ne)pravdy o umělé inteligenci

Schopnost strojů, algoritmů a systémů co možná nejlépe napodobovat schopnosti lidského mozku. Stejně tak analyzování, řízení, učení, kreativita či vyhodnocování a následné řešení problémů, to vše se v posledních letech rozvíjí závratným tempem. Díky tomu nachází umělá inteligence uplatnění i tam, kde bychom to nečekali. Zároveň se ale kolem umělé inteligence rojí nepodložené informace a mýty, které vzbuzují obavy a mohou vést k nejrůznějším nedorozuměním.

CZ ZTRÁTA ZAMĚSTNÁNÍ

Umělá inteligence (AI) se stává běžnou součástí našich životů. Ze zcela pochopitelných důvodů lidé pocítují obavy, že by kvůli ní mohli přijít o své současné zaměstnání. Názory se různí. Někteří odborníci tvrdí, že umělá

inteligence pravděpodobně nikdy 100% nenahradí odborníka z masa a kostí, zato ale pomůže práci zefektivnit a urychlit. Jiní jsou zase názoru, že rutinní a monotónní činnosti z trhu práce vymizí. Když se podíváme zpátky do minulosti, tak zjistíme, že každá průmyslová revoluce přinesla změny, některé pracovní pozice zanikly, jiné naopak vznikly. Podobný scénář lze předpokládat také v tomto směru. Nová éra se neobejde bez získávání nových znalostí a dovedností pro práci s moderními technologiemi. Změna je zkrátka život! →

TEXT: Lenka Zelnitiusová
FOTO: Shutterstock.com

Myths and Facts about Artificial Intelligence

The ability of machines, algorithms, and systems to imitate the capabilities of the human brain; data analysis, management, evaluation, and creative problem solving; those areas have been recently developing at full tilt. Artificial intelligence is currently being employed to do things we never expected. At the same time, it is surrounded by a muddle of distorted information and myths which provoke fear and can lead to various sorts of misunderstanding.

EN LOSS OF JOBS

AI has become a standard part of our lives. It is only natural for people to be afraid that it might take their current jobs. Different people make different predictions. Some say that AI will never entirely replace human experts, but will help boost efficiency, productivity, and speed of work. Others believe that routine and monotonous jobs will gradually disappear from the labour market. Looking back into the past, we can see that every wave of inventions brought considerable changes to the labour market. Some jobs died out, and new ones emerged. A similar scenario can be expected now. The new era will push people to acquire new skills and knowledge, in order to use the most

advanced technology. Well, change is the only constant in life!

THE WORLD ACCORDING TO AI

Worst-case scenarios are largely the doing of film makers. Artificial intelligence works based on algorithms developed by programmers. It is by no means →

CZ → SVĚT V MOCI AI

Za katastrofické scénáře v tomto směru mohou tak trochu režiséri postapokalyptických filmů. Umělá inteligence funguje na principu algoritmu, který sestavil programátor. Rozhodně se nejedná o robota s vlastním myšlením ani schopností vytvořit si vlastní program. Obavy o brzký konec světa a vzpouru strojů proto můžete hodit za hlavu a zase klidně spát.

UMĚLÁ INTELIGENCE SE NIKDY NEMÝLÍ

Bylo by to krásné, ale realita je bohužel jinde! Informacím vygenerovaným pomocí AI se prozatím nedoporučuje slepě důvěřovat. Ještě před tím, než výstup použijete, si důkladně zkontrolujte jeho správnost. A to i v případě, že do zadání připojíte zdroj, ze kterého má umělá inteligence čerpat.



26
TÉMA

ZÍTRA BUDU ŠŤASTNÁ! ANEBO ZASE NE?

Umělá inteligence dokáže předvdat budoucí chování, avšak jen za určitých podmínek. Pokud byste se chtěli dozvědět, jaký produkt z vašeho portfolia se stane best-sellerem, umělá inteligence vám odpoví na základě historických dat, které v tomto případě představují informace o spotřebitelském chování. Podobně si AI bude počínat také s předpovědí počasí. V případě, že byste chtěli znát datum, kdy potkáte pravou lásku nebo zda vaše manželství bude opravdu šťastné, tak vás bohužel musíme zklamat. Pro tyto nahodilé události totiž neexistují vstupní data.

AI JAKO PŘÍLEŽITOST PRO INVESTORY?

Toto není mýtus, ale stoprocentní pravda. Akciový trh kopíruje AI trend. Akcie firem zaměřených na umělou inteligenci jsou aktuálně v kurzu, což má přímou souvislost s vysokou poptávkou po technologických produktech. Nadnárodní firmy se doslova předhánějí v tom, aby své výrobky vylepšily o software AI, a získaly tak náskok oproti konkurenci. •

EN → a robot with autonomous thinking or the ability to create its own code. You can safely forget any thoughts of a robot rebellion or destruction of the world by artificial intelligence.

AI IS NEVER WRONG

It would be great if it was, but it is not! In the current state of development, it is not recommended to trust information generated by AI. Before you use the output, be sure to check its reliability, even if you had specified your desired sources in the prompt.

HAPPY TOMORROW! OR NOT YET?

Artificial intelligence can predict future behaviours only under specific circumstances. If you want to know which product from your portfolio will become a bestseller, AI can evaluate the chances based on historical data about consumer behaviour. It will use just the same logic when forecasting the weather. But if you want to know when you are to find love or whether your marriage will be a happy one, artificial intelligence is a most unreliable source, because there is no data it can use to predict such matters of chance.

AI AS AN INVESTMENT OPPORTUNITY?

That is not a myth but a very prudent calculation. The stock market reflects the trends in AI development. The shares of companies engaged in AI development grow, which is directly linked to the demand for technologies. International corporations struggle to employ the most advanced AI software to gain an advantage over their competitors. •

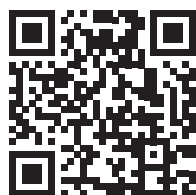
SKOČTE SI DO *Pardubice*



Pardubice

Automatické mlýny

otevíráme ostrov
smysluplné zábavy
a unikátní
architektury





TAJEMSTVÍ OPAVIA SUŠENEK

NENÍ MOUKA JAKO MOUKA



PEČLIVĚ VYBRANÁ
PŠENICE

V BLÍZKOSTI
NAŠICH MLÝNŮ

PĚSTOVANÁ VE SPOLUPRÁCI
S FARMÁŘI

PODPORUJE BIODIVERZITU

ZAJIŠTĚNÍ KVALITY NAŠICH OPAVIA SUŠENEK

Více info na www.harmony.info



Od pravěku až po současnost
From prehistory to the present

Tisíce exponátů v jedinečných prostorách
Thousands of exhibits in unique premises

Expozice s vojenskou tématikou
Expositions with military themes

www.vhu.cz

ARMÁDNÍ
MUZEUM
ŽIŽKOV

ARMY MUSEUM
PRAGUE

VSTUP VOLNÝ / ADMISSION FREE

NG
F

NÁRODNÍ GALERIE
PRAHA

NATIONAL GALLERY
PRAGUE

22/9 2023 – 7/1 2024

Veletržní palác
Trade Fair Palace

Watercolour between
Prague and Vienna

Akvarel

mezi Prahou a Vídní

Za podpory
Supported by

Generální mediální partner
General media partner

Mediální partneři
Media partners



GENERÁLNÍ PARTNER
NÁRODNÍ GALERIE
PRAHA



MINISTERSTVO
KULTURY

Česká televize

DENÍK N

RADIO1



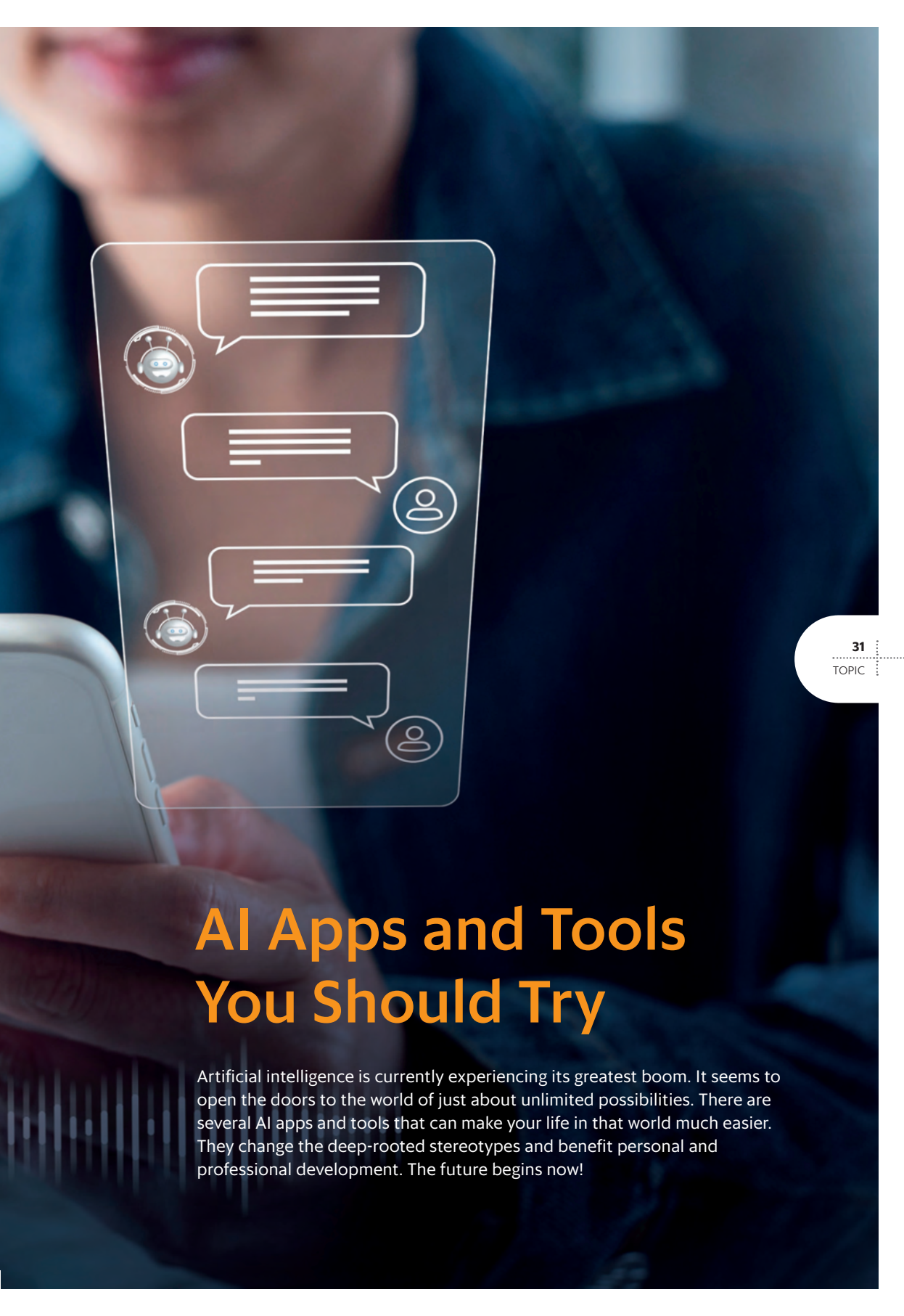
AI

aplikace a nástroje, které byste měli vyzkoušet

TEXT: Lenka Zelnitiusová

FOTO: archiv

Umělá inteligence je v současné době skloňována ve všech pádech a zažívá boom. Vstupujeme díky ní do světa takřka neomezených možností. Pohyb v něm vám může usnadnit několik následujících aplikací a nástrojů, které mění zažitá stereotypy a přinášejí benefity na poli osobního i pracovního rozvoje. Budoucnost přichází právě teď, a toto je teprve začátek!



AI Apps and Tools You Should Try

Artificial intelligence is currently experiencing its greatest boom. It seems to open the doors to the world of just about unlimited possibilities. There are several AI apps and tools that can make your life in that world much easier. They change the deep-rooted stereotypes and benefit personal and professional development. The future begins now!

CZ FENOMÉN AI

Když se mluví o umělé inteligenci, průlomovém algoritmu strojového učení, s největší pravděpodobností si vybavíte uživatelsky populárního chatbota ChatGPT, kterého na sklonku roku 2022 uvedla na trh společnost OpenAI. Stačí pouhá registrace a poté můžete začít směle konverzovat v psané podobě. Jazykový model umí odpovídat na otázky, komunikuje v češtině, v horizontu několika vteřin vyčrlí libovolný text na zadané téma, dokonce složí slova k písni. Kvalitu výstupů lze do jisté míry ovlivnit podrobným zadáním tzv. promptem. Správnost vygenerovaných výsledků tak jako tak doporučujeme ověřit, přece jen není zcela jasné, z jakého zdroje čerpá ChatGPT informace.

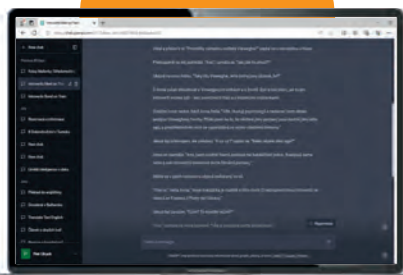
PIŠTE JAKO RODILÝ MLUVČÍ

Ať už potřebujete svému zahraničnímu zákazníkovi napsat e-mail, dát dohromady CV nebo usilujete o zlepšení angličtiny, a nechce se vám alespoň z počátku investovat do hodin s lektorem, přesně pro tyto případy je jako stvořený bezplatný nástroj Grammarly, který se postará a automatickou korekci anglického textu. Zatímco píšete, intuitivní služba vás upozorní na více než 100 druhů chyb. Kromě překlepů či interpunkce dokáže překvapivě pohlídat také gramatiku včetně stylistiky a zjednoduší krkolomně napsanou větu. Chyby barevně zvýrazní a navrhne správnou alternativu. V případě, že máte nedostatečnou slovní zásobu, stačí kliknout na dané slovo a okamžitě získáte seznam synonym, která můžete ve svém textu použít. Díky Grammarly tak posunete svůj písemný projev v anglickém jazyce o úroveň výš. Placená verze Premium navíc nabízí kontrolu plagiátorství a zpětnou vazbu od rodilého mluvčího.

GRAFICKÝM MÁGEM SNADNO A RYCHLE!

Grafický online nástroj Canva, původem z australského Sydney, uchvátil miliony uživatelů, a to rozhodně právem. Díky přehlednému a intuitivnímu prostředí, které je zcela v češtině, umožňuje i naprostým začátečníkům bez grafických znalostí navrhnout vlastní obsah jak pro tisk, tak pro digitální využití. Příspěvky na sociální sítě, pozvánky, plakáty, letáky, profesionálně vypadající životopisy

CHATGPT



GRAMMARLY



EN THE AI PHENOMENON

Speaking of artificial intelligence and ground-breaking progress in the field of machine learning, the first thing that might come to mind in the popular ChatGPT chatbot introduced by the OpenAI company in late 2022. Just log in and you can start typing your lines. The language model can answer your questions, communicate in Czech, produce various types of text on any specified topic within seconds, and even compose lyrics. The quality of the outcome largely depends on the quality of your prompt, but its factuality cannot be trusted. After all, you never know what sources of information ChatGPT used.

BOOST YOUR ENGLISH

Whether you need to write an e-mail, compose an impressive CV or you just want to improve your English competence without investing in English language courses, Grammarly might be just what you are looking for. The

free tool can automatically check your English text for various sorts of flaws. While you type, the intuitive service will alert you to over 100 types of errors, not just misprints or wrong punctuation, but surprisingly also grammar and style. It can even neaten your clumsy sentences. It highlights the problematic points and suggests better alternatives. If you need help with your vocabulary, just click on a selected word to display a list of synonyms that you can use instead. Grammarly will shift

či do detailů vyladěnou prezentaci se zajímavými animacemi zvládne z pohodlí domova téměř každý, a to již za pár kliknutí či přejetí po displeji. Canva je dostupná také jako mobilní aplikace.

Nově přináší aktualizované online funkce, které díky umělé inteligenci usnadňují tvorbu grafiky, a zpřístupňují ji tak široké veřejnosti. Jaké to jsou? Můžete se těšit na pomocníka pro tvorbu textů, propracované možnosti překladu do několika desítek cizích jazyků, snadné smazání objektu nebo osoby z obrázku či videa, nahrazení prvku v celé prezentaci nebo synchronizaci videozáběrů se zvoleným soundtrackem. Studuje-

te marketing anebo ve svém volnu spravujete sociální kanály? Pak jistě víte, že udržet vizuální projev konzistentní nemusí být snadné. Funkce Brand Kit vám s tím pomůže.

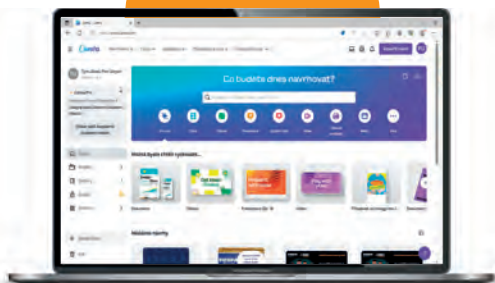
SCIENCE FICTION, NEBO REALITA?

Hudba taková, jakou ji známe, nás vědomě i nevědomě dokáže rozptýlit. Hravě se zaposloucháme do líbivé melodie nebo chytlavého textu a pak si daný song pobrukuje klidně celý den. Oproti tomu hudba vytvořená ve spolupráci s týmem vědců a s nástroji umělé inteligence, kterou produkuje služba Brain.fm, takto nepůsobí. Podle autorů stimuluje mozek a dokáže nás naopak podpořit v činnosti, které se aktuálně věnujeme. Máte v plánu relaxovat, spát či snad se maximálně soustředit na práci? Moderní verze webového rádia je vhodná, pro ty, kdo bojují se špatnou koncentrací. Cesta k tomu, jak být efektivní, pravděpodobně existuje.

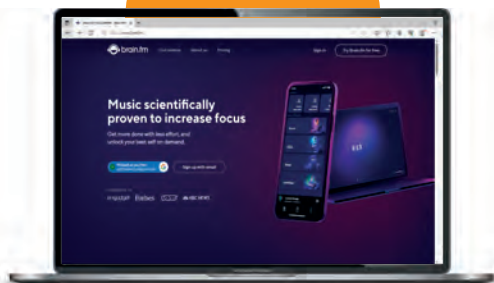
MAXIMUM INFORMACÍ V REKORDNÍM ČASE

Potřebujete porozumět problematice, ve které se ztrácíte, máte v plánu pustit se konečně do sepisování diplomky nebo připravujete článek na blog? Vsaďte na webovou aplikaci Genei.io, do které pohodlně nahrajete soubor či odkaz na preferovanou stránku, a obratem získáte souhrn →

CANVA



BRAIN.FM



your written English a level higher. The paid premium version also includes a plagiarism checker and feedback from a native speaker of English.

THE INSTANT GRAPHIC ARTIST

The Canva online graphic tool was developed in Sydney, Australia, and it quickly became the favourite tool to millions of users. No wonder. In many localised language versions, including Czech, its clear and intuitive layout will let you create graphic content for print or digital use regardless of the level of your graphic skills. Design your own social media content, invitations, posters, flyers, professional CVs, or smart presentations with captivating animations. Anyone can do it from their comfortable homes with just a few clicks and drags. Canva is also available as a smartphone app.

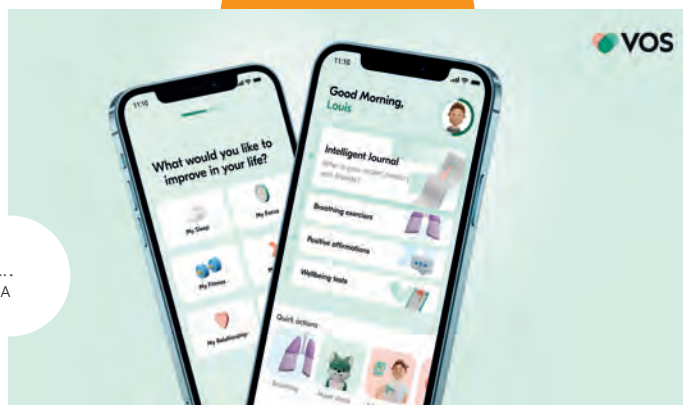
Canva has recently introduced revolutionary online functions driven by artificial intelligence which make graphic creations even more accessible.

You can let it help you compose your texts, translate them into several dozen languages, easily remove objects or people from pictures or videos, replace items in your whole presentation at once, or synchronize your videos with a selected soundtrack. Do you study marketing or manage social media in your free time? Then you will know how difficult it is to keep your visual expression consistent. The Brand Kit tool can make it a lot easier. →

GENE.IO



VOS



34
TÉMA

těch nejpodstatnějších informací s minimální časovou investicí. Nekonečnému brouzdání po internetu vyhlašujeme stopku!

TERAPEUT V KAPSE, AŽ UŽ JSTE KDEKOLIV

Uspěchaný životní styl a stále větší nároky mohou nepříznivě ovlivnit duševní rozpoložení. A přesně od toho je tady mobilní aplikace VOS.health, která kombinuje AI technologii s personalizovanými aktivitami navrženými týmem psychologů. Platforma VOS, za kterou stojí Jiří Diblík a Ondřej Kopecký, nabízí komplexní péči o duševní zdraví z pohodlí mobilního telefonu.

Uživatelé se mohou každý den těšit na AI deník, afirmace, citáty, zápisník nálad, dechová cvičení a také na jednu otázku. Na tu stejnou se vás aplikace zeptá zase za rok, díky čemuž získáte přehled o tom, jaký je váš mentální progres. VOS umožňuje také vzájemnou interakci mezi uživateli včetně spojení s krizovou linkou nebo odborníkem. Udělejte něco pro své sebevědomí. •

EN → SCIENCE FICTION OR REALITY?

Music as we know it can always get us in a mood, consciously or unconsciously. When we hear interesting lyrics or a catchy melody, it tends to get stuck inside our heads and we hum the song all day long. Music created by teams of scientists with artificial intelligence tools, and produced by the Brain.fm company cannot do any of that. Its authors say that it can stimulate your brain in the desired way and improve your performance in whatever you do at the time. Do you plan to relax, sleep, or concentrate on a difficult task? The modern version of a web radio can make you more efficient.

MAXIMUM INFORMATION IN NO TIME

Do you need to research and understand a new topic, are you writing an article for your blog, or are you ready finally to start working on your thesis? Great! But what if you are pressed for time? Genei.io is an online app where you can input your file or web link and nearly immediately receive a summary of the most relevant information. That can be the end of the endless web browsing!

THERAPIST IN YOUR POCKET

Our hasty lifestyle and increasing demands can have a detrimental impact on our mental condition. That is what inspired Jiří Diblík and Ondřej Kopecký, the creators of the VOS.health smartphone app which combines AI with customised activities designed by a team of psychologists. The platform offers complex care of your mental health, all in your smartphone.

Every single day, it issues an AI diary, affirmations, quotes, a mood tracker, breathing exercises and a question. The app will ask you the same question one year later to give you an overview of your mental progress. VOS also serves as a platform for interactions between its users, including a quick connection to a helpline. Is it not the right time to do something for your mental wellbeing? •



**JSME JEDINÝ OPERNÍ DŮM
NA SVĚTĚ, KTERÝ VE VLASTNÍM
NASTUDOVÁNÍ UVÁDÍ VŠECH
8 DOKONČENÝCH OPER
BEDŘICHA SMETANY**

BRANIBOŘI V ČECHÁCH

2. 3. a 4. 5. 2024

PRODANÁ NEVĚSTA

3. 3. a 5. 5. 2024

DALIBOR

4. 3. a 6. 5. 2024

DVĚ VDOVY

6. 3. a 7. 5. 2024

HUBIČKA

7. 3. a 9. 5. 2024

TAJEMSTVÍ

8. 3. a 10. 5. 2024

ČERTOVA STĚNA

9. 3. a 11. 5. 2024

LIBUŠE

10. 3. a 12. 5. 2024

První uvedení cyklu od 2. do 10. března 2024
Druhé uvedení cyklu od 4. do 12. května 2024

**VSTUPENKY
V PRODEJI**



**WE ARE THE ONLY OPERA HOUSE
IN THE WORLD THAT STAGES
OWN PRODUCTIONS OF
ALL 8 COMPLETED OPERAS
BY BEDŘICH SMETANA**

**THE BRANDENBURGERS
IN BOHEMIA**

02.03. and 04.05.2024

THE BARTERED BRIDE

03.03. and 05.05.2024

DALIBOR

04.03. and 06.05.2024

THE TWO WIDOWS

06.03. and 07.05.2024

THE KISS

07.03. and 09.05.2024

THE SECRET

08.03. and 10.05.2024

THE DEVIL'S WALL

09.03. and 11.05.2024

LIBUŠE

10.03. and 12.05.2024

First run from 2 to 10 March 2024
Second run from 4 to 12 May 2024

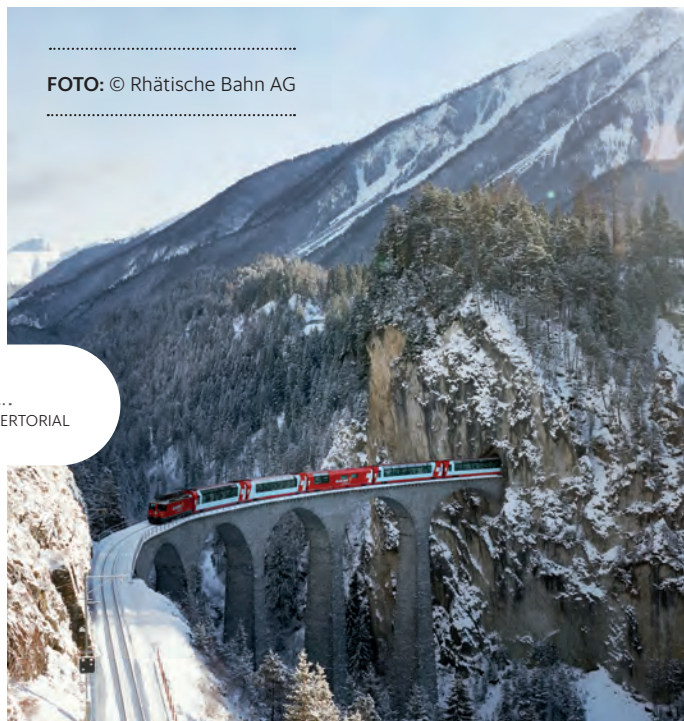


**TICKETS
ON SALE**

Zima s Rhétskou dráhou

Projížďka alpskou zimní krajinou má své neopakovatelné kouzlo a červeným vláčkům Rhétské dráhy to na sněhu obzvláště sluší. V zimě si s nimi můžete užít několik specialit – co byste řekli jízdy za úplňku ze Sv. Mořice na Alp Grüm, gourmet vlaku do Arosy nebo sáňkování z Predy do Bergünu? Sáňky vám půjčí přímo ve stanici Preda a vrátíte je dole v Bergünu.

FOTO: © Rhätische Bahn AG



36

ADVERTORIAL

Rhétská dráha slouží ale také lyžařům – ze zastávky Bernina Diavolezza se vyjede nahoru lanovkou a odtud se poté zdatní lyžaři vydají dolů po ledovci Morteratsch do stejnojmenné zastávky vlaku. Služby Rhétské dráhy navíc ocení i běžkaři a rovněž pěší turisté. Stopy a pěší stezky v Graubündenu jsou denně upravované a Dolní Engadin patří doslova k běžkařským rájům.

TOP 5 PROVĚŘENÝCH TIPŮ, CO PODNIKNOT V ZIMĚ S RHÉTSKOU DRÁHOU:

1. Ledovcový expres spojuje dvě proslulá střediska Sv. Mořic a Zermatt. Proč se nepodívat do obou a pobyt si propojit jízdou nádhernou zimní krajinou s kulinářským potěšením na palubě vlaku.
2. Panoramatický vlak Bernina Express, známý sloganem od ledovců k palmám, zajistí kouzelnou jízdu od ledovců a lyžařských středisek

v Engadinu až k palmám do Tirana, kde v březnu už bude jaro v plném proudu.

3. Vydejte se letos v zimě do lyžařského ráje Davos Klosters, který je oblíbeným prázdninovým cílem již více než 150 let. První hosté sem zavítali 8. února 1865. Davos Klosters nabízí tisíce možností, jak si užít zimu: lyžování se skvělými sněhovými podmínkami, rozsáhlou sítí běžeckých tratí, všestranné sportovní vyžití na ledě a spoustu dalšího.

4. Městečko Scuol nabízí lyžařské vyžití pro rodiny s dětmi, mnoho kilometrů běžeckých stop, trasy pro sněžnice, a dokonce i bruslařskou dráhu lesem. Hlavním lákadlem jsou minerální lázně Bogn Engiadina, které jsou ideálním zakončením dne plného pohybu v zimní krajině.

5. Svezte se od železniční stanice Preda do Bergünu na saních po 8 km dlouhé silnici, která se v zimě uzavře pro provoz a je k dispozici pouze sáňkařům.

Další prověřené tipy a rady naleznete na webové stránce MojeSvycarsko.com/rhb. •



NAŠE PŘÍPRAVA JE VAŠE VÝHRA

PURKYT & Co.[®]

ADVOKÁTNÍ A MEDIAČNÍ KANCELÁŘ





AI spisovatelem? Asi si ještě počkáme

Abychom demonstrovali aktuální stav vývoje velkých jazykových modelů, nechali jsme Chat GPT-4 napsat povídku. Překlad jsme svěřili aplikaci DeepL, ilustraci pak jednomu z modelů zahrnutých ve službě Vaibe.ai. Posuďte sami, zda se mají spisovatelé, překladatelé a ilustrátoři strachovat o životy. My v redakci zatím zůstáváme poměrně klidní. Bát se nemusí ani Michal Viewegh...

CZ CESTOVÁNÍ S ALTER EGEM

V jednom z vagonů vlaku Leo Expressu z Prahy do Ostravy seděl Jakub, introvertní student literatury, a četl si knihu. Vlak byl téměř plný, pasažéři byli pohodlně usazeni ve svých sedačkách.

Opodál seděla dívka. Jmenovala se Anna, byla studentkou psychologie, a byla stejně introvertní jako Jakub. Seděla, upřeně sledovala svůj mobilní telefon a zdála se být ve svém vlastním světě.

Jakub ji nemohl nevnímat. Byla jiná. Nejen krásná, ale v jejích očích viděl zvědavost a hloubku, která ho fascinovala. Rozhodl se, že ji osloví, což bylo pro něj něco neuvěřitelně odvážného.

Vstal a přešel k ní. „Promiňte, náhodou nečtete Viewegha?“ zeptal se s nervozitou v hlase. →

TEXT: Petr Manuel Ulrych a Chat GPT-4

ILUSTRACE: VAIBE.AI

FOTO: SHUTTERSTOCK.COM

Artificially Intelligent Writer? Not yet.

To demonstrate the current state of development of major language models, we let Chat GPT-4 write a short story. It was then translated by the DeepL app, and illustrated by one of the models included in the Vaibe.ai service. You can judge for yourself whether writers, translators, and illustrators should look for new jobs. Our editorial team remains assured...

EN TRAVELLING WITH AN ALTER EGO

In one of the carriages of the Leo Express train from Prague to Ostrava sat Jakub, an introverted literature student, reading a book. The train was almost full, the passengers were comfortably seated in their seats.

A girl sat nearby. Her name was Anna, she was a psychology student, and she was as introverted as Jakub. She sat, intently watching her cell phone, and seemed to be in a world of her own.

James couldn't help but notice her. She was different. Not only beautiful, but he saw a curiosity and depth in her eyes that fascinated him. He decided to approach her, which was something incredibly brave for him to do.

He stood up and walked over to her. „Excuse me, do you happen to read Viewegh?“ He asked with nervousness in his voice.


She looked at him in surprise. „Yes,“ she smiled. „How did you guess that?“

He pointed to his book. „I'm reading Viewegh, too. His books are amazing, aren't they?“ →

CZ → Překvapeně na něj pohlédla. „Ano,“ usmála se. „Jak jste to uhodl?“ Ukázal na svou knihu. „Taky čtu Viewegha. Jeho knihy jsou úžasné, že?“ Jakub s Annou začali diskutovat o Viewegových knihách a o životě. Byli si tak blízcí, jak jen introverti mohou být – bez povrchních frází a s hlubokými myšlenkami. Zvláštní zvrát nastal, když Anna řekla: „Víte, studuji psychologii a nedávno jsem dělala analýzu Vieweghovy tvorby. Přišla jsem na to, že některé jeho postavy jsou vlastně jeho alter ega, a prostřednictvím nich se vypořádává se svými vlastními démony.“ Jakub byl překvapen, ale zvědavý. „A co vy?“ zeptal se. „Máte nějaké alter ego?“ Anna se zasmála: „Ano, jsem vlastně hlavní postava mé bakalářské práce. Analyzuji sama sebe a své introvertní tendence skrze literární postavy.“ Náhle se v jejich rozhovoru objevil nečekaný zvrát. „Víte co,“ řekla Anna, „moje bakalářka je vlastně o této chvíli. O seznámení dvou introvertů ve vlaku Leo Express z Prahy do Ostravy.“ Jakub byl zaražen. „Cože? To myslíte vážně?“ „Ano,“ usmála se Anna tajemně. „Vše je napsáno podle skutečnosti.“ V tu chvíli Jakub pochopil, že se setkal nejen s nádhernou dívkou, ale také s hlavní postavou své vlastní životní povídky. •

Zadání:

Napiš povídku o délce 2000 znaků na téma „Seznámení dvou mladých introvertů během cesty vlakem Leo Express z Prahy do Ostravy“. Pokus se napodobit styl Michala Viewegha. Text má mít překvapivý zvrát a nečekaný konec.



This is my story...

40
TÉMA

EN → James and Anna began discussing Viewegh's books and life. They were as close as only introverts can be—without superficial platitudes and with deep thoughts.

A strange turn of events came when Anna said, „You know, I study psychology and I recently did an analysis of Viewegh's work. I found out that some of his characters are actually his alter egos, and through them he deals with his own demons.“

Jakub was surprised, but curious. „What about you?“ He asked. „Do you have an alter ego?“

Anna laughed, „Yes, I'm actually the main character of my bachelor thesis.

I analyze sa-ma myself and my introverted tendencies through literary characters.“ Suddenly, there was an unexpected twist in their conversation.

„You know,“ said Anna, „my BA is actually about this moment. About two introverts meeting on the Leo Express train from Prague to Ostrava.“

Jakub was puzzled. „What? Are you serious?“

„Yes,“ Anna smiled mysteriously. „Everything is written according to reality.“

At that moment, Jacob realized that he had not only met a beautiful girl, but also the main character of his own life story. •

Prompt:

Write a 2000-character short story on the topic „Two young introverts meet on a Leo Express train from Prague to Ostrava“. Try to imitate the style of Michal Viewegh. The text should have a surprising twist and an unexpected ending.



HŘEBENOVKA
Českým Švýcarskem

objev
1000KRÁS
NA**100**KILOMETRECH



hrebsnovka.com

Objevte kouzlo lázní ze seznamu UNESCO

Pět věhlasných lázeňských měst, z toho tři na seznamu UNESCO, tím se může v České republice pochlubit pouze jediný kraj, ten Karlovarský. Pokud tedy hledáte to nejlepší z lázeňských služeb, v kulisách nádherné architektury, historických památek a přírodních úkazů, vyrazte právě sem.



42

ADVERTORIAL



TEXT: Lucie Tereková
FOTO: archiv Živý kraj
www.zivykraj.cz

CZ KARLOVY VARY

Karlovy Vary patří k nejkrásnějším lázeňským městům v Evropě. Jsou přehlídkou úžasné architektury, honosných kolonád, parků, skrytých zákoutí a okouzlující přírody. Z hlubin země tu vyvěrají horké minerální prameny, nejteplejší z nich je Vřídlo s teplotou 73 °C. V podzemí Vřídelní kolonády se můžete projít podél vývěru pramene nebo se seznámit s výrobou suvenýrů zvaných kamenné růže. V Karlových Varech vyzkoušíte unikátní koupele ve vřídelní vodě o teplotě 37–40 °C. Až se dostatečně nabažíte relax, nechte se zavést lázeňskými vycházkami třeba na rozhlednu Diana, k soše kamzika zvané Jelení skok nebo na Goethovu rozhlednu.

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ

Nezaměnitelný genius loci, romantické promenády i líbezné tóny Zpívající fontány najdete v Mariánských Lázních, usazených uprostřed nedotčené přírody Slavkovského lesa, kterému se přezdívá Smaragdový klenot. Mariánské Lázně se pyšní neuvěřitelnou koncentrací minerálních pramenů, kterých je ve městě 40 a v okolí více než 100. Lázeňské město získalo nově status klimatických lázní. Projdete se po nejdelší kolonádě v Česku s freskami na kazetovém dřevěném stropě s motivy touhy člověka po létání. Chcete-li vyrazit na výlet do okolí, navštivte Národní

přírodní rezervaci Kladské rašeliny s naučnou stezkou vedoucí po dřevěných chodničkách.

FRANTIŠKOVY LÁZNĚ

Lázeňský trojúhelník by nebyl kompletní bez klasicistních Františkových Lázní, které oplývají fascinující historií. Úžasné kolonády vás vrátí v čase do klidnějších dob. Na Nové kolonádě se nacházejí Plynové lázně, na Kolonádě Solného a Lučního pramene najdete hned dva pavilony a nejmladší Kolonáda Natáliina pramene zaujme vývěrem příjemně nasládlé chuti. Ani okolí vás nenechá ve štychu. Nenechte si ujít Národní přírodní rezervaci SOOS s rašeliníšti a minerálními prameny. •

KOŠICE
INTERNATIONAL
AIRPORT

www.zkoscidosveta.sk



Lietajte priamou linkou z Košíc do obľúbených destinácií v Anglicku, Česku, Poľsku či Rakúsku.

Alebo spoznajte ďalších viac ako 300 destinácií s 1 prestupom.

Austrian 

LOT POLISH
AIRLINES

Wizz

 **RYANAIR**

Připraví nás

AI o práci?

V anketě jsme zjišťovali, jestli se lidé cítí být profesně ohroženi umělou inteligencí.

44

ANKETA

TEXT: -pmu-

FOTO: archiv respondentů / respondents' archives

Will AI put us out of a job?

We surveyed people to find out if they feel professionally threatened by AI.



MÁTE OBAVU, ŽE BY VÁS MOHLA PROFESNĚ V BLÍZKÉ BUDOUCNOSTI NAHRADIT UMĚLÁ INTELIGENCE?

ARE YOU WORRIED THAT ARTIFICIAL INTELLIGENCE MIGHT REPLACE YOU PROFESSIONALLY IN THE NEAR FUTURE?

Otázky
Questions

Zdeněk Mahdal

dabér

Zatímco pozice třeba popeláře bude nezastupitelná i za desítky let, v naší branži se přímo nabízí, že budeme umělou inteligencí nahrazeni. Zamrazilo mě, když jsem si pustil audioknihu Karla Gotta, kterou právě umělá inteligence načetla. Nepoznáte od Mistra rozdíl. Konečně tak budou mít američtí zadavatelé dabingů klid a nebudou muset financovat herce uprostřed Evropy, kde sídlí malý národ, jenž nemluví jejich řečí...



Voice over actor

While people like garbage men will be needed even after decades, our profession seems likely to be replaced by artificial intelligence. It gave me shivers when I heard the audiobook by the deceased singer Karel Gott read by AI. I could hardly tell the difference from his voice. American producers will no longer need to pay voice over actors from a small country in the middle of Europe...

Kateřina Šebková

překladatelka

Když se objevily překladače, řada lidí prorokovala konec překladatelů. Naše práce se hodně změnila. Už se nepřekládá třeba běžná korespondence, ale u literárních nebo akademických textů jsou překladatelé stále nenahraditelní. Myslím, že podobné to bude i s umělou inteligencí. Přebere část naší současné práce a my se budeme věnovat náročnějším úkolům. Navíc dostaneme skvělého pomocníka.



Translator

When machine translation emerged, many predicted the end of translators. The work has changed since then. Translators no longer do things like ordinary letters, but they are still irreplaceable for literary or academic texts. I think it will be the same now. AI will take over a part of our current work, so we can focus on more challenging tasks. And it will be a great tool, too.

Mirek Čepický

ředitel komunikace

Umělou inteligenci vítám, strach z ní nemám. I když myslím, že zrovna obor komunikace ovlivní rychle a výrazně. Zatím využívám Chat GPT, placenou verzi. Pomáhá mi krátit texty, vymýšlet titulky i nápady. Občas se „zakecáme“. Je to užitečné, ale lidský prvek je v celém procesu pořád nenahraditelný. Myslím, že to tak i zůstane, jen se my lidé budeme muset učit pracovat úplně jinak. Změna mě baví a těším se na to.



Communication Manager

I welcome AI and I am not afraid of it, but I do think it will affect the field of communication very much and very soon. I currently use the paid version of Chat GPT. It helps me shorten texts and invent headlines. It inspires me. I sometimes chat with it. It is useful, but the human element is irreplaceable, and I think it will stay so. We will have to learn to work differently, but I like the change.

Pavla Hodinková

personalistka

Umělou inteligenci v oblasti náboru vnímám jako užitečného pomocníka. Svou roli sehrává ve vyhledávání vhodných profilů a pomáhá s prvotní selekcí kandidátů – zda splňují zadaná kritéria. Dle mého názoru však osobní nebo online pohovor nic nenahradí. Jedině při osobním či online setkání poznáte, jakou má člověk energii, jak se staví k otázkám, jaké má názory a celkové osobnostní předpoklady pro danou pozici.



HR manager

I see AI as a great tool in staff recruitment. It can help us search for the most adequate profiles, help us with the primary selection of candidates, and check if they meet the given criteria. But I do not think that it can replace personal or online interviews, which is the only way to see and assess the person's energy, attitudes, opinions, and general disposition for the position.

Kristián Ulrych

grafik

Ačkoliv už dnes dokáže umělá inteligence generovat velmi působivý grafický obsah, rozhodně si nemyslím, že by nahradila lidi. Nikdy nebude mít emoce ani je nebude vnímat a zřejmě taky nedosáhne schopnosti hlubokého porozumění, což hraje klíčovou roli zejména při komunikaci s klienty. K využití AI dojde v mnoha ohledech, dojde ke změně pracovních postupů, ale především zvýší AI produktivitu a kreativní myšlení grafiků.



Graphic artist

Although AI can produce very impressive graphic content nowadays, I certainly do not think that it will replace people. It will never have emotions, so it can hardly have the ability of deep understanding, which is essential when you communicate with clients. But AI will affect our methods and procedures, and mainly, it will boost the productivity and creative power of artists.

Pavel Tahovský

jazykový korektor

Ne. Nedávno mě GPT-3,5 přesvědčoval, že složené souvětí může být v češtině tvořeno i samostatnými větami oddělenými tečkou, pokud budou mít nějaký společný námět... AI mi připomíná studenty z filmu Škola základ života. Jednou se chová jako ignorant Čuřil, jindy jako šprt Krhounek a často se omlouvá jako seladon Šebesta. Ale určitě nás ještě překvapí, v dobrém i špatném.



Proofreader

No. GPT-3,5 has recently tried to persuade me that a complex sentence in Czech can consist of several independent simple sentences, provided that they have a common topic... AI reminds me of characters in a film. Once it behaves like a whippersnapper, another time like a bootlicker, or it uses silly excuses like a senseless dandy. But it will certainly surprise us – in good and bad.

David Nguyen

programátor

Nemyslím si, že by se měli programátoři obávat umělé inteligence. V naší práci hraje velkou roli selský rozum a kritické myšlení, aby se naše inovace pořád vyvíjely dopředu. Toho není umělá inteligence schopna dosáhnout. Můžeme ji ale využít ke zvýšení produktivity v naší práci a svoji energii můžeme vynaložit na věci, na které ani umělá inteligence nestačí.



Programmer

I do not think programmers should fear artificial intelligence. Common sense and critical thinking play an essential role in our work. That is what makes innovation move forward. AI is unable to do that. But we can employ it to increase our efficiency and reserve our own energy for other things that artificial intelligence is unable to do.

CzechRepublic

A VIBRANT
CENTRE
THAT WARMS
THE HEART.

#brnotruestory

gotobrna.com

Učitele provází strach a silné emoce

Děti přicházejí s umělou inteligencí (AI) do styku častěji, než si myslí. Mají ale dostatek znalostí? Eva Nečasová, zakladatelka iniciativy AI dětem, se před dvěma lety rozhodla situaci změnit a dnes o využívání umělé inteligence přednáší hlavně pedagogům na základních školách.

.....
TEXT: Linda Pacourková

FOTO: Johana Kratochvíla
a Shutterstock.com
.....

48

TÉMA



CZ Eva, co přesně tato iniciativa pedagogům a žákům předává?

Snažíme se o umělé inteligenci mluvit a ukázat ji v praxi – a to hlavně v pozitivním světle. Se vzděláváním cílíme spíše na učitele, protože tam je největší potřeba. Děti si k AI najdou cestu samy, a kolikrát ani nevědí, že umělou inteligenci využívají. Prostě je to v telefonu, a to stačí. V Koreji jako první vytvořili kurikulum o umělé inteligenci i vzdělávací obsah pro základní školy, a my jsme ho převzali.

Jak je postavené?

Mají kompetenční model, který se skládá ze tří pilířů: AI dovednosti, AI znalosti a postoj k AI. A přesně podle těchto bodů jsme udělali materiály i my. Na prvním stupni dětem říkáme o strojovém učení a umělé inteligenci obecně. Na druhém stupni se pak bavíme o dovednostech, přičemž děti efektivně využívají aplikace a rozpoznají její přínosy. Samozřejmě řešíme i dopad na společnost, přínosy či hrozby, ale já vidím umělou inteligenci spíše pozitivně. Ale samozřejmě ji máme v rukou my lidé, takže... (úsměv)

Věřím, že plno lidí má strach, co přinese budoucnost...

Ano, to je bohužel pravda. Plno lidí má okolo AI silnou emoci a já se nedivím. Neustále se o tom mluví a zároveň mají všichni pocit, že je to raketová věda. →

Eva Nečasová

Založila iniciativu AI dětem, vytvořila metodiky „Hello Ruby pro školy“ a chce pro studenty efektivní vzdělávání, a to nejen o umělé inteligenci. Ačkoli se většinu své kariéry zajímala o umění, vytvářela šperky, interaktivní instalace či komiksy, počítače si oblíbila už odmalíčka díky svému otci. Sama říká, že kreativní práce a technologie jsou pro ni propojené sféry.

Teachers Display Worries and Strong Emotions

Children encounter artificial intelligence much more often than they think. But are they prepared? Two years ago, Eva Nečasová decided to step in and founded the AI dětem (AI for Kids) platform. She lectures about the benefits and risks of AI, mainly to schoolteachers.

Eva Nečasová

She spent most of her career in arts, creating jewels, interactive exhibitions, or comic books, but she has always been keen on computers thanks to her father. She founded the AI for Kids platform, developed the Hello Ruby methodology for schools. She promotes efficient education not only about AI. She perceives creative work and technology as two interlinked spheres.

EN Eva, what exactly do you present to teachers and students?

We are trying to discuss AI and demonstrate it in practice, especially its positive impacts. We target teachers, because the need is most urgent there. Children are much more inclined to try AI, even if they are often unaware that it is AI they are using. It is simply in their smartphones. We were inspired by South Korea which was the first to create a curriculum about AI and related educational content for elementary schools.

What is it like?

They have a competence model composed of three pillars: AI skills, AI knowledge and AI attitudes. That is what we used in developing our materials. First, we give the kids general information about machine learning and artificial intelligence. Then we talk about their skills and how efficiently they can use apps and judge their benefits. And of course, we discuss the impact on the society, the benefits, and threats. I generally tend to emphasise the benefits of AI, but it will be used by people... →

CZ → Vzpomínám si na sebe, když jsem umělou inteligenci teprve poznávala – pořádala jsem příměstský tábor pro děti a říkala si, že něco tak složitého přece nemůžu dětem vysvětlit. Ale dneska vím, že už děti na prvním stupni to dávají „s prstem v nose“. Většinou se setkávám s tím, že z používání AI mají strach právě učitelé. Když se ale na školení začneme nořit více do hloubky a necháme tyhle emoce vybublat, pak sami uznávají, že je to skvělý nástroj, a to nejen pro učení.

Co si děti na prvním stupni pod umělou inteligenci představují?

Dělali jsme malý výzkum a zeptali se 650 dětí. Z 95 % byla odpověď jasná: Robot. Děti nemají moc velkou představu o tom, co všechno umělá inteligence je a může být. Ona ke



EN → I believe that many people will be afraid of what it can do.

That is right, regrettably. Many people have strong emotions about AI, and I am hardly surprised when everybody talks about it and they all think it is a rocket science. I can remember myself when I was becoming acquainted with AI. I organised clubs for kids and I thought I could not explain something so difficult to them. But today I know that even primary school kids can understand it. In my experience, teachers are much more afraid of AI. But when we discuss it at the lectures, when we let the emotions out, they themselves can see that it is a great tool, not just for learning.

What do primary school children imagine when you say AI?

In a small research, we asked 650 children, and 95 % gave a clear answer: a robot. Children have a limited insight into what AI is or can be. It needs data to operate, but most kids have little idea about what it really means. Most tell you that they have "data" in their smartphones. So, when we start talking about AI, I first explain about data and machine learning, to show them that artificial intelligence has no autonomous cognition.

I can understand that ChatGPT might seem to think.

Many people are misled to believe that ChatGPT can genuinely think. But it cannot. We can see that the tool is not sufficiently known and →



svému fungování potřebuje data. Jenže většina dětí neví, co to data jsou. Skoro každé vám řekne, že data má přece ta mobilní v telefonu. (úsměv) Takže než vůbec začínáme mluvit o AI, vysvětlujeme si, co jsou data, co je strojové učení a že umělá inteligence nemyslí.

Chápu, že ChatGPT může vypadat jako myslící jednotka.

Mnoho lidí žije v přesvědčení, že ChatGPT myslí. Ale tak to není. Moc dobře si uvědomujeme, že i o tomto nástroji se ve školství ví málo, a tak jsme dali dohromady databázi promptů (příkazů či zadání, pozn. red.), kde učitelé i studenti najdou pracovní a informační listy i obecné vysvětlení, jak ChatGPT funguje. Je to projekt, na kterém spolupracují univerzity, školy, neziskové organizace i jednotlivci. A to pro dobrou věc, aby bylo vzdělávání efektivnější. Zapojit se může kdokoli.

Evo, vypadá to, že se nenudíte. Máte ještě nějaký projekt?

Máte pravdu, že se z toho pomalu stává práce na plný úvazek a své šperky a komiksy budu muset na chvíli odložit. (smích) Ale abych odpověděla, my jsme si položili otázku: „Co nejcennějšího můžeme dát dětem, aby se dokázaly orientovat ve společnosti řízené algoritmy a daty?“ Myslíme si, že odpovědí jsou dovednosti a jejich rozvoj, hodnoty, výuka informatiky a rozvoj informatického myšlení. Chtěli bychom vytvořit online aplikaci s využitím umělé inteligence, která dokáže zaznamenávat data o postupu žáka, vyhodnocovat je, generovat vzdělávací obsah i jej personalizovaně nabízet. Nic podobného v Česku není. Máme navržené i učebnice a vzdělávací materiály. Potřebujeme ale podporu veřejnosti. •

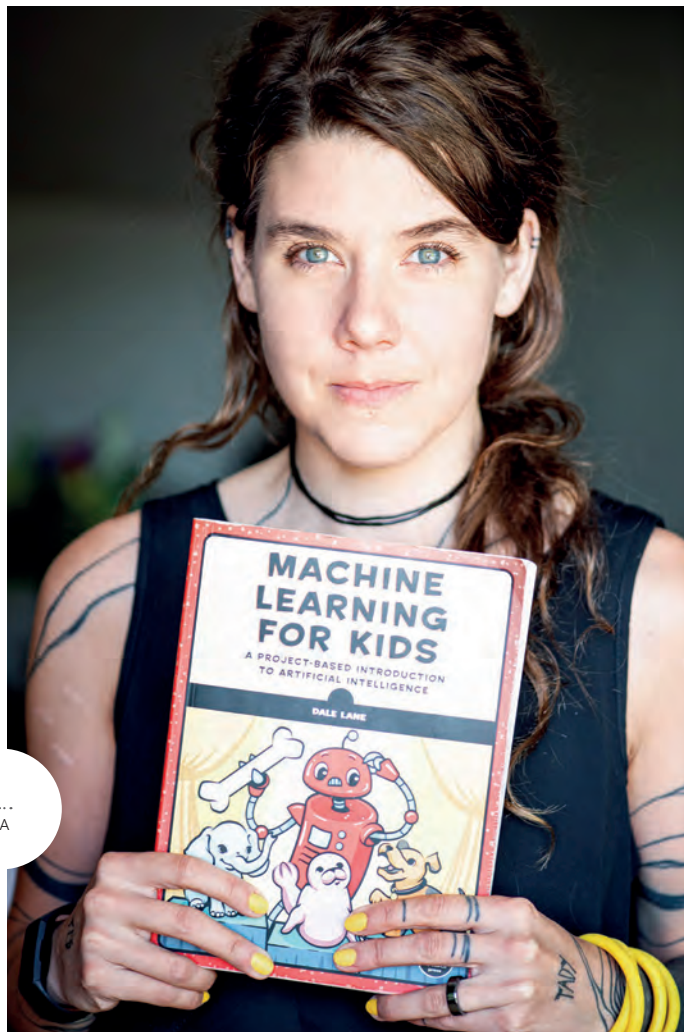
5 rad, jak ve škole zavést AI systematicky

- 1** Nastavit pravidla, jak se budou technologie využívat.
- 2** Zajistit všem učitelům kvalitní nástroje a vzdělávání.
- 3** Definovat zadání, jak umělou inteligenci používat.
- 4** Ujasnit kritéria, aby se předešlo podvádění.
- 5** Klást důraz na porozumění.

5 Tips for Systemic AI Employment at Schools

- 1** Set rules about using and not using technologies.
- 2** Give all teachers efficient tools and training.
- 3** Define the goals of using artificial intelligence.
- 4** Clarify criteria to prevent cheating.
- 5** Put emphasis on understanding.





used in schools. Therefore, we composed a database of prompts which let students and teachers find information and worksheets to explain the workings of ChatGPT. It is a joint project of universities, schools, NGOs, and individuals who want to make our system of education more efficient. Anybody can join in.

Eva, you don't seem ever to get bored. Is there any other project?

You are right, it has nearly become a full-time job; it looks like I will have to put my jewels and comic books away for a while. It really started with a question: "What is the most valuable tool we can give our children to help them find their place in the society driven by algorithms and data?" I believe that it is knowledge and skills, values, IT awareness and the development of computational thinking. We would like to create an online application which would use AI to record and analyse data about the children's achievements and generate customised educational content. There is nothing like that in Czechia. We have also designed educational materials. But we need more public support. •

Kam pro další informace?

Do vzdělávacího programu iniciativa AI dětem se zapojilo 420 škol z ČR a ze Slovenska. Zapojte se i vy na: www.aidetem.cz

Pochopte, jak funguje ChatGPT a využívejte tento nástroj, a to nejen pro výuku. Pracovní i informační listy pro učitele i studenty jsou dostupné z: www.gptveskole.cz

Chtěli byste online aplikaci, která zefektivní vzdělávání? Podpořte projekt, který u nás nemá obdoby: www.informatika.gg



Where to Learn More?

420 Czech and Slovak schools joined the AI dětem programme. Join in too at: www.aidetem.cz

Get to understand ChatGPT and use the tool not only in teaching. Worksheets and information for teachers and students is available at: www.gptveskole.cz

Would you like an app for more efficient education? Support an entirely novel project at: www.informatika.gg

Láska na pruni lok

SKVĚLÝ PRŮVODCE NA VAŠICH CESTÁCH S LEO EXPRESS

OSVĚŽUJÍCÍ CHUŤ VÍNA
A BUBLINEK

PODTRŽENA TAJNOU
INGREDIENCÍ



5% ALK.

PODÁVEJTE
VYCHLAZENOU.

OBSAHUJE
1,5 DCL VÍNA



K **PEČEK**
vinařský dům

WINKA.CZ

Luxusní cestování vlakem

Dechberoucí výhledy, vlaky s patinou historie a prvotřídní gastronomie. Zní vám toto spojení lákavě? Nyní je ideální doba naplánovat si dovolenou svých snů, dovolenou ve vlaku.

TEXT A FOTO: Renfe



Od jedinečných scenerií severního Španělska přes region Castilla y León až po kouzelně barevnou Andalusii. Luxusní turistické vlaky společnosti Renfe křížují celé Španělsko a svým cestujícím nabízejí maximální pohodlí, špičkovou gastronomii, exkluzivní výlety s průvodcem a hlavně osobní přístup. Zažijte jízdu v opravdových klenotech španělské železniční historie. Vybírat můžete z několika variant.

STYLOVÉ CESTOVÁNÍ NA SEVERU ŠPANĚLSKA EL TRANSCANTÁBRICO GRAN LUJO

Představte si luxusní hotel na kolejích, který vás nostalgicky přenese do kouzla vlaků 20. století, ale s dnešními technologiemi a pohodlím. Vlak Transcantábrico Gran Lujó je synonymem pro pohodlí, půvab, gastronomii, kulturu, →



Luxury Train Travel

Breathtaking views, trains with a touch of history, and first-class cuisine. Does this combination sound appealing to you? Now is the perfect time to plan your dream vacation on board a train.

EN From the unique landscapes of northern Spain to the region of Castilla y León and the magical colorful Andalusia. Renfe's luxury tourist trains crisscross Spain, offering passengers the highest levels of comfort, superb gastronomy, exclusive guided tours and, above all, personalised attention. Experience a ride in the true jewels of Spanish railroad history. You have several options to choose from.

TRAVELING IN STYLE THROUGH THE NORTH OF SPAIN EL TRANSCANTÁBRICO GRAN LUJO

Imagine a luxury hotel on rails that will transport you back to the magic of 20th century trains, but with today's technology and comfort. The Transcantábrico Gran Lujó is synonymous with comfort, glamour,

gastronomy, culture, relaxation and entertainment. This eight-day luxury experience and journey through time will be unforgettable.

GASTRONOMIC AND CULTURAL JOURNEY AROUND GREEN SPAIN COSTA VERDE EXPRESS

Do you want to enjoy the scenery of the lush coastal countryside →

CZ → odpočinek a zábavu. Na tento osmidenní luxusní zážitek a cestu časem jen tak nezapomenete.

GASTRONOMICKÁ A KULTURNÍ JÍZDA PO ZELENÉM ŠPANĚLSKU COSTA VERDE EXPRESS

Chcete si užít scenerie bujně pobřežní přírody a projet luxusním vlakem Baskicko, Kantábrii, Asturii a Galicii? Během šestidenní

cesty z Bilbao do Santiaga de Compostela se přenesete do zlatého věku železnice a navštívíte turistické skvosty jako Guggenheimovo muzeum nebo středověké městečko Santillana del Mar s jeskyní Altamira.

ZVUČNÁ JMÉNA S ESENCÍ ANDALUSIE TREN AL ÁNDALUS

Ve vlaku, který svou elegancí, pohodím a prostorností evokuje Belle Époque, se budete cítit jako v paláci na kolejích. Postupně se podíváte do Seville, Córdoby, Granady a Malagy a necháte se okouzlit atmosférou Andalusie, které se během sedmidenní cesty nebudete moci nabažít.

Jízdenky na sezonu 2024 jsou již nyní v prodeji, tak si je nenechte ujít! Rezervujte si luxusní dovolenou na: [renfe.com](https://www.renfe.com) •



56
INSPIRACE

EN → and ride a luxury train through the Basque Country, Cantabria, Asturias and Galicia? On a six-day journey from Bilbao to Santiago de Compostela, you'll be transported back to the golden age of the railway and visit tourist gems like the Guggenheim Museum and the medieval town of Santillana del Mar with its Altamira Cave.

GREAT NAMES WITH THE ESSENCE OF ANDALUSIA TRAIN AL ÁNDALUS

You'll feel like you're in a palace on rails, reminiscent of the Belle Époque with its elegance, comfort and spaciousness. You'll visit Seville, Cordoba,

Granada and Malaga, and you'll be enchanted by an Andalusian atmosphere that you won't be able to get enough of during your seven-day journey.

Tickets for the 2024 season are on sale now, so don't miss out! Book your luxury vacation at [renfe.com](https://www.renfe.com) •

Naskoč k nám do rozjetého vlaku

Hledáme kolegy, kteří nám pomohou
měnit veřejnou dopravu



Láká Tě práce
v Leo Express?

Podívej se na le.cz/kariera,
kde najdeš seznam všech volných pozic.



Východní Morava – vaše opravdová zimní dovolená

Někdy stačí jeden pohled, který si vaše oči zapamatují. Jeden zážitek, který nezapomenete. Jeden okamžik, který se vám vryje pod kůži.

CZ Někdy stačí vědět, že právě teď jste na správném místě. A tady jste na tom nejlepším místě. Na místě, kde lidé věří v přírodu, nezapomínají na tradice a mají srdce otevřená. Vítejte na Východní Moravě. Tady se budete cítit jako doma, a budete jen malý krok od toho, aby to i pro vás byla osobní záležitost.

BESKYDY Zamilujte si drsnou krásu valašských Beskyd. V několika horských resortech naleznete vše pro aktivní odpočinek, ale i skvělou nabídku luxusních wellness. Čeká vás tady čerstvý horský vzduch, téměř nedotčená příroda a výtečná gastronomie.

LUHAČOVICE Největší moravské lázně nabízejí skvělou lázeňskou péči a především pohodu. Okouzlí vás malebná architektura Dušana Jurkoviče i krásná okolní příroda.

Za pozornost stojí lázeňská kolonáda s halou Vincentka.

Relaxujte v hlubokých lesích, na kopcích s jedinečnými výhledy i v luxusních wellness nebo malebných lázních uprostřed krásné přírody. Východní Morava má vše, co si jen můžete přát, tady strávíte opravdovou zimní dovolenou! •

Eastern Moravia – Your Real Winter Holiday

58

ADVERTORIAL





Sometimes you just need a single look to remember; a single experience never to forget; a single moment that gets under your skin.

EN And sometimes you need to be sure you are in the right place where people trust in nature, cherish their traditions, and keep their hearts open. Welcome to Eastern Moravia. This is where you will feel at home. This region is very likely to become a matter of your heart.

BESKYDY The Beskydy mountains in Moravian Wallachia will astonish you with their rugged beauty. Several resorts offer all that you need for active leisure, as well as an excellent range of spa services. Enjoy the mountain air, pristine nature, and excellent gastronomy.

LUHAČOVICE The biggest spa resort in Moravia provides excellent services. You can admire its charming architecture designed by Dušan Jurkovič and the surrounding nature. Be sure not to miss the Colonnade and the Vincentka Hall. Relax in deep woods and hills with matchless vistas or in luxurious wellness and spa facilities in the middle of unspoilt nature. Eastern Moravia has all you can ask for. A perfect spot for your winter holiday! •

TEXT: Petra Zítková
FOTO: archiv CCRVM
www.vychodni-morava.cz

 [vychodnimorava](https://www.facebook.com/vychodnimorava)
 [@vychodni_morava](https://www.instagram.com/vychodni_morava)

 Eastern
MORAVIA

Zlínský kraj
Kraj bez hranic



**FIRST
MINUTE**
sleva
až **20%**

**Objednejte si relaxační, léčebný
nebo wellness pobyt na rok 2024
právě teď a ušetřete!**

Vhodné i jako dárek.



Software, který mění svět

V Olomouci, kde vznikla v roce 2017 třetí pobočka Edhouse, se letos dočkali dlouho slibované změny. Doslova pár kroků od hlavního nádraží v krásné historické budově, která prošla rozsáhlou rekonstrukcí, si mohou kolegové po náročné schůzce třeba dát kávu na terase. K vysněné práci ve vývoji softwaru tak mají olomoučtí vývojáři zase trochu blíž.



60

ADVERTORIAL

CZ Jsme moravský software house, který má své pobočky ve čtyřech městech: **Zlín, Uherské Hradiště, Olomouc a Vsetín**. I když si každá pobočka žije svým vlastním životem, jedno mají společné: najdete tu inteligentní, vzdělané a přátelské kolegy/ně, kteří vás nenechají tápat a vždy vám pomůžou.

Součástí života ve firmě je plná informovanost o jejím směřování. I výběr zákazníků musí ladit s **hodnotami**, které jsou tu neměnné od samého začátku: **podnikat v regionu se skvělými lidmi a do regionu dobrou energii vracet. Stavět podnikání na spolupráci, slušnosti, fair-play, vytváření hodnot a rovnováze mezi životem v práci a po práci.**

Světové projekty, které do regionu přinášíme, často vyžadují kromě programovacích jazyků i vloh pro chemii, fyziku, anebo jiné přírodní vědy.

Jak to u nás vypadá, můžete ještě před pohovorem zjistit na některé komunitní akci (například setkání Windows User Group). Podrobnosti zjistíte u nás na webu, anebo na sociálních sítích. •

vysivame.software

TEXT A FOTO: Edhouse

Honza
software engineer

Ondra
engineering manager



**Kde jinde se u vývoje
software takhle
zasměješ?**



vysivame.software
kariera@edhouse.cz



Sdílejte a vyhrajte

Sdílejte své fotky s hashtagem #leoexpress na Instagramu a vyhrajte 1 000 leo kreditů. Každé tři měsíce vybíráme vítěze a kromě něj zveřejňujeme i další povedené snímky.

Share and Win

Share your photos on Instagram with the #leoexpress hashtag to win 1,000 leo credits. We choose a winner every three months and we publish the picture along other fine images.

62

FOTOSOUTĚŽ



VÍTĚZ VYDÁNÍ
WINNER OF THE EDITION



FOTO: @m.tlelka2



FOTO: @jakub_chrabar



FOTO: @agnes.kekrt



FOTO: @dopravak.mindzo.4



FOTO: @zeleznice_trochu_inak

Investujte do reklamy, která je vidět

obrazovky

polep vlaku

sklápěcí
stolky

PR článek

jízdenky

magazín

Komplexní
kampaně pro
ON/OFFline



Z Madridu vlakem do vinařského ráje

Do Španělska se cestuje hlavně letecky, ale co po Španělsku? Jedním z nejlepších prostředků, jak se vyhnout neustálému čekání na letištích, je vlak. Španělská železniční společnost Renfe má neuvěřitelně hustou síť vlaků všech typů od rychlovlaků až po vláčky historické. Pojďme si tedy zajet do největší španělské autonomní oblasti Kastilie a Leónu.

ZASLOUŽÍTE SI ŠPANĚLSKO



TEXT: Turespaña, OET Vídeň
FOTO: Turismo de Castilla y León
www.spain.info



65
ADVERTORIAL

CZ Kastilie a León leží severně od Madridu, kam se pohodlně dostanete z Prahy letecky. Přímo z letiště pak stačí přejet městským vlakem na madridské nádraží Chamartín a odtud rychlovlakem Renfe Ave nebo Avant do hlavního města oblasti, do Valladolidu. Vzdálenost 161 kilometrů překonají tyto rychlovlaky za 55 až 65 minut. Jezdí i dvakrát za hodinu a mají pouze jednu zastávku, a sice v Segovii. Určitě stojí za to zde vystoupit a podívat se na ojedinelou památku UNESCO, římský akvadukt, a ochutnat místní pochoutku, pečené mléčné selátko. Rychlovlaky Renfe pak pokračují z Valladolidu buď do Burgosu, nebo do Leónu. Přes tato města vede slavná Svatojakubská cesta, takže kdo chce začít zde, má jednoduché dopravní spojení.

Samotný Valladolid bývá často zastíněn věhlasností výše zmíněných měst. Ale zcela určitě stojí za to si město prohlédnout, protože bylo hlavním městem španělských králů v 15. až 17. století. Ve městě je zachován například dům, kde autor Dona Quijota, Cervantes, žil se svou rodinou v letech 1603–1606. Zajímavostí je, že právě v tomto sídle spisovatel své geniální dílo dokončil. Navštívit můžete také dům-muzeum Kryštofa Kolumba, postavený v 60. letech 20. století podle vzoru domu jeho synovce Diega Kolumba v Portoriku. Kolumbus ve

Valladolidu zemřel, ale jeho ostatky se nacházejí ve španělské Seville.

Provincií Valladolid protéká řeka Duero, která je doslova obsypána vinicemi. Proto také společnost Renfe nabízí přijet do oblasti speciálním vlakem a poznat a ochutnat tamní vína s označením původu jako je Ribera de Duero, Rueda, Cigales nebo Toro. Dalším důvodem proč se vydat vlakem do Valladolidu, je říční kanál Canal de Castilla. Jde o velkolepé technické dílo z 18. století a jediný splavný kanál ve Španělsku. Na lodi se můžete svézt každou první neděli v měsíci, od 26. února do 26. listopadu. •

Účetnictví a nuda? Nedejte na fámy!



Rok působení v Leo Express nedávno oslavil hlavní účetní Čeněk Kadaně. Cílevědomý manažer, obdivovatel Tomáše Bati a zapálený sportovec. Muž, který bojí mýty o nezáživnosti účetnictví.

TEXT: Petr Manuel Ulrych FOTO: archiv Čenka Kadaně

Accounting a Bore? Do not Trust the Tale!

66

PŘEDSTAVUJEME

Now with Leo Express for six months, the company's Accounting Manager Čeněk Kadaně is a strong-minded admirer of Tomáš Baťa, and a keen athlete. A man who dispels the myths about boring accounting.

ČŠumavský rodák Čeněk Kadaně odstartoval svoji kariéru jako účetní ve výrobní firmě. Pracovních pozic a společností vystřídal více a vždy se na sobě snažil pracovat. „Člověk musí studovat, seznamovat se s novými technologiemi a procesy, jednoduše pořád se posouvat dál. Bez ohledu na věk,“ popisuje svoje životní krédo. Toho se drží i ve funkci hlavního účetního Leo Express, kterou zastává od října 2022. Věren svým zásadám se snaží poznat specifika i dalších povolání v celé firmě. „Jen tak pochopíte, jak podnik funguje a jak má fungovat jeho účtárna,“ vysvětluje. Specifika účetnictví ve veřejné dopravě podle něj souvisejí třeba s tím, že v závazkové dopravě se pracuje s dotacemi. Jinak ale Čeněk v účetnictví nehledá žádné velké složitosti: „Řekl bych, že jsou to de facto jednoduché kupecké počty.“

To ale rozhodně neznamená, že by práce Čenka a jeho kolegů z účetního oddělení byla rutinní a prostá výzev. „Ve své komplexní činnosti se neobejdeme bez komunikace s IT, obchodem, personalistami i dalšími odděleními ve firmě. Žádný den není stejný. Aktuálně se třeba hodně zabýváme nastavením účetních procesů souvisejících s naší expanzí na Slovensko,“ vysvětluje Čeněk. Sám sebe označuje za detailistu, takže mu osobně záleží na tom, aby i po přechodu ze start-upu do fáze středně velké firmy byly v Leo Express perfektně nastaveny a pokud možno automatizovány interní procesy a propojeny sys-

témy používané ve firmě. „Cílem je, aby vše fungovalo jednoduše a rychle, což se odráží v efektivitě celé společnosti,“ říká Čeněk.

Pokud vám slovo „účetní“ asociuje asketického obryleného „cifršpióna“ s klotovými rukávy nepřetržitě shrbeného nad účetními knihami, Čeněk Kadaně je pravým opakem. Tento muž atletické postavy podle svých slov „střídá montérky se sarkem“, neboť musí propojovat práci účetního s prací manažera. Svůj čas také rovnoměrně dělí mezi svoji kancelář v Praze a centrálu firmy v Bohumíně.

„Sport a čtení,“ odpovídá na dotaz, co ho baví ve volném čase.

CZ → „Běhám, rád si jdu zacvičit, případně zaboxovat. A pokud jde o čtení, jsou to hlavně knihy, které mě v životě posouvají dál. Velkou inspirací je mi třeba Tomáš Bata, jehož principy podnikání jsou i po tolika letech zkrátka obdivuhodné. A rád studuju novinky, třeba i technologické,“ vysvětluje Čeněk Kadaně. Logicky nás zajímalo, jak se dívá na problematiku umělé inteligence ve vztahu k účetnictví. Z jeho úhlu pohledu jde o – pro laika možná překvapivě – dva snadno propojitelné světy. „Vidím v tom velkou budoucnost. K prvnímu praktickému využití AI u nás ve firmě došlo na projektu čteček QR kódů. Další příklady z oblasti automatizace budou brzy následovat. Ptáte-li se ale, jestli AI připraví účetní o práci, tak myslím, že ne. Určitě se ale jejich práce změní – namísto fyzického zadávání faktur budou třeba jen kontrolovat reporty. Tak už je to dnes třeba v Japonsku či Koreji,“ nahlíží do budoucnosti Čeněk Kadaně. •

Čeněkův běžný den

ranní cvičení, analýza reportů, příprava podkladů

vyřizování požadavků ostatních oddělení

nastavování procesů

hledání příležitostí, samostudium



Čeněk's Ordinary Day

morning exercise, report analysis, report development

responding to requests from other departments

setting up processes

looking for opportunities, self-study



EN Born in the Šumava mountains, Čeněk Kadaně started his career as a factory accountant. Determined to develop, he frequently changed jobs to learn new things. “One has to study, learn about new technologies and new processes, simply keep going forward regardless of your age,” he expresses his creed. He sticks to it in his role of Leo Express's Accounting Manager which he has held since October 2022. True to his principles, he tries to learn about the whole range of jobs in the company. “It is the only way to understand how the company works, and how the accounting should adapt to it,” he says.

„Sport a čtení,“
odpovídá Čeněk na
dotaz, co ho baví ve
volném čase.



“Sport and reading”
is Čeněk’s answer to
the question about
his hobbies.



EN → Accounting in transportation is specific; the public service commitment involves public subsidies. But Čeněk likes to see the simple side of it: “I would say that in reality, it is largely about simple arithmetic.”

But that does not mean that the work of Čeněk and his team is monotonous and unchallenging. “The work requires constant communication with the IT, sales, HR, and other teams within the company. There is not a single day that would be the same as yesterday. At the moment, we are struggling to set up the accounting processes related to our expansion to Slovakia,” explains Čeněk. He labels himself a stickler for detail; he is very particular about keeping and automating

internal processes and connecting the systems used throughout the company during its transition from a start-up to a middle-sized company. “The goal is to make things run smoothly and simply, which is then reflected in the efficiency of the company,” he says.

The word “accountant” usually evokes an ascetic “bean counter” with glasses and protective sleeves, constantly bending over books. Čeněk Kadaně cannot be further from that. The athletic man says he “changes from his overalls to his suit” to combine the accounting and managing parts of the job. He distributes his time between his Prague office and the Bohumín headquarters.

“Sport and reading” is his answer to the question about his hobbies. “I am a keen runner, I go to the gym, and I like boxing. When it comes to reading, I like books that help me develop. Tomáš Baťa is a great source of inspiration for me. His business principles still work after so many years, that is admirable. And I like new inventions and technologies,” he says. Logically, we asked about his view on the future role of artificial intelligence in accounting. Perhaps surprisingly for outsiders, he sees AI and accounting as complementary worlds. “I am very hopeful about it. The first AI project in our company was the distribution of QR code scanners. And I believe that other projects will follow. But if you are asking whether AI will take accountants’ jobs, then I do not think so. The work will change. Accountants might stop entering invoice data manually, and just check the reports instead, as you can see in Japan or Korea even today.” Čeněk Kadaně is confident about the future. •

ASTRATEx

OBLÉKNEME KAŽDÉ KŘIVKY!

Vyberte si vysněné spodní nebo noční prádlo.

SLEVA 25 %

S KÓDEM:
LEOEXPRESS23



Kód vložte do košíku na www.astratex.cz před dokončením objednávky.
Nevztahuje se na již zlevněné zboží a produkty s označením Premium. Platnost kódu do 31. 1. 2024.



Kdo naděluje ve světě

Tak jako se liší tradice, liší se i postava, která na Vánoce naděluje dárky. V Americe je to světoznámý Santa Claus, v Anglii Otec Vánoc, v Itálii čarodějnice Befana. V Argentině nosí dárky kůň Magí, v Polynésii je to velký krab a v Sýrii dokonce velbloud!

70

INSPIRACE

Kde se sklízejí vánoční okurky

Ať se nám to líbí, či nikoli, nezadržitelně se blíží Vánoce. Čas, kdy více než jindy lpíme na tradicích. Ty jsou navíc v každé rodině zcela specifické. Někde nedají dopustit na krájení jablíčka, jinde se staví ručně vyřezávaný betlém, případně lije olovo. To je naše česká klasika. Jak je tomu ale ve světě?



CZ Tradice existují už od nepaměti. Jsou to zvyky, které si předáváme z generace na generaci. Každý národ má ty svoje. Někdy je zachováme v původní podobě, jindy si je v průběhu času přizpůsobujeme svým potřebám. Tak třeba vánoční bramborový salát. Kdo dnes může říci, že dělá ten úplně původní? Je to ten s jablky, nebo s celerem?

Některé zvyky se k nám dostávají ze zahraničí, a stanou se tak populárními, že je přijmeme za své. Mnoho těch našich proto pochází ze sousedního Německa. Třeba takový adventní kalendář. Ten první byl vyroben v první polovině 19. století právě v Německu. Na rozdíl od našich čokoládových je ale v Německu vyrábějí rodiče dětem vlastnoručně a mnohdy obsahují i malé dárečky. Některé obce pak kalendáře pojmu skutečně velkolepě. Například radnice v obci Hanau v Hesensku se každý rok proměňuje v obří kalendář a každý večer otevře jedno okno s osvětlenými motivy z pohádek bratří Grimmů.

HOSTÉ VÍTÁNI

Málokterá země se může pochlubit takovým množstvím aktivně dodržovaných tradic, jako je Polsko. Na Štědrý večer se sejde celá rodina, včetně té širší. Zhasnou se světla, rozsvítí se svíčky a užívá se atmosféra okolo vánočního stromčku. Pod ním nikdy nechybí pár dárků navíc pro náhodné hosty. →

Christmas Pickle

Whether we like it or not, Christmas is right around the corner. The time when traditions get the spotlight again. Every family has their own – some cut apples, some build a nativity scene, some predict the future from cast lead. That is the Czech classic. But is it the same abroad?

TEXT: Lucie Bezoušková
FOTO: Shutterstock.com

EN Traditions have always been a part of our lives, transferred from one generation to the next. Every nation has its own. Some remain virtually unchanged for ages; some gradually adapt to our current expectations and needs. Like the Christmas potato salad. Who can tell which recipe is the original one? With apples or celery?

Some habits come from abroad, but become so popular that we believe they have always been our own. Many of the Czech traditions come from the neighbouring Germany, such as the advent calendar, first made in the 19th century. The difference is that instead of buying commercial boards with chocolates, many German parents make advent calendars for their children themselves and include small presents. Even some German municipalities join the tradition. The town hall in Hanau turns into a giant calendar every year, opening one window each night with pictures from the Brothers Grimm Fairy Tales.

CZ → Poté následuje bohatá hostina o dvanácti chodech, které symbolizují měsíce v roce. Pod ubrus se občas schovává sláma, to aby byla příští rok dobrá úroda. Na stole se rozsvítí svícen, pod nímž je ukrytý groš. Má chránit dům před chudobou. Silně věřící Poláci nepijí k večeři alkohol. Ten je povolen až po skončení půlnoční mše. Ovšem jen v malém množství.

UKRYTÁ MINCE

Půjdeme-li ještě o kousek severněji, setkáme se se zvyky zcela odlišnými. V Norsku se věří, že 24. prosince vycházejí ze svých doupat čarodějnice a hledají košťata, na kterých by se proletěly. Ženy je proto v tento den dobře schovávají a neuklízejí. Muži zase střílejí do vzduchu z brokovnice, aby zahnali všechny zlé bytosti.

V Dánsku byste zase uplatnili přebytečný porcelán. Na Štědrý den ho lidé rozbíjejí před dveřmi svých přátel. Čím více střepů potom na svém prahu najdete, tím větší štěstí vás čeká v následujícím roce. Při slavnostní hostině pak Dánové podávají rýžový pudink s ukrytou mandličkou. Kdo ji najde, vyhrává marcipánové prasátko.

Poklady se ukrývají také v pudinku podávaném v Anglii. Tam můžete narazit na prsten nebo minci, jež přinášejí štěstí. Tradiční anglický pudink je světově proslulý. Málokdo ale ví, že při jeho přípravě musí dobrotu zamíchat každý člen rodiny a něco si přát. Angličané si také mimořádně potrpí na polibky pod jmelím. Ozdoba proto nesmí chybět v žádné domácnosti.

HRA ŠTĚSTÍ

To na jihu Evropy, ve Španělsku, je neoficiálním začátkem Vánoc 22. prosince. V ten den se vyhláší výsledky Loteria de Navidad, Vánoční loterie. Ta se koná nepřerušovaně již od roku 1763, a je tím pádem považována za největší hru štěstí všech dob. Funguje na principu losů s pěticifernými čísly. Díky obrovské popularitě hry se každý los tiskne hned několikrát v takzvaných sériích. Jeden celý los stojí 200 eur. Proto se nejčastěji prodávají takzvané décimos, desetiny losu za 20 eur.

Čísla losují žáci Školy sv. Ildefonsa, dříve navštěvované sirotky. Výsledky slosování každoročně přikovají k televizním obrazovkám celý národ, protože vítěz si odnese 4 miliony eur. A ti, kdo nevyhrají? Ti si mohou znovu vsadit 6. ledna. Na Tři krále se totiž koná loterie Sorteo de El Niño, druhé nejdůležitější slosování v zemi. →

Global Gift Givers

Different traditions include different characters entrusted with the distribution of presents: the world-famous Santa Claus in the US, Father Christmas in the UK, the witch Befana in Italy, the horse Magi in Argentina, a giant crab in Polynesia, or a camel in Syria!





EN → GUESTS WELCOME

Few countries can boast as many live traditions as Poland. The whole extended family meets on Christmas Eve, they switch off the lights and light candles to enjoy the atmosphere at the Christmas tree. Under the tree, there are always several extra presents for possible unexpected guests.

Then they serve a dinner of twelve courses which symbolise the months of the year. Some put straw under the tablecloth to secure a rich harvest next year. A small coin is hidden under the candle stick on the table to protect the house from poverty. Strongly religious Poles don't drink alcohol until after the midnight service, and even then only moderately.

HIDDEN COINS

Travelling only a bit further to the north, we can observe totally different traditions. Norwegians say that witches come out of their lairs on Christmas Eve to look for brooms they could fly. Therefore, women hide brooms and never clean the house on that day. Men shoot in the air to keep evil creatures away.

In Denmark, people break crockery on their friends' doorsteps on Christmas Eve. The more broken porcelain you find in front of your door, the luckier you will be the next year. During the dinner, the Danes serve rice pudding with a hidden almond. The one who finds it in his or her bowl wins a marzipan pig.

Treasures are often hidden in the Christmas pudding served in England. You can find a ring or a coin to bring you luck. The traditional English pudding is →



CZ → V Řecku se setkáme s oslavami pravoslavných Vánoc. Na Štědrý den jdou Řekové do práce, období dvanáctidenních oslav pro ně totiž začíná až 25. prosince. Kromě vánočního stroměčku se v tomto období v domácnostech můžete setkat i se symbolem lodí. Najdete ji ozdobenou vánočními světýlky, složenou z papíru nebo třeba ze slámy. Má symbolizovat vztah Řeků k moři. V dávných dobách ženy v zimních měsících čekaly na pevnině na své muže námořníky a rybáře. Když se pak objevila loď na obzoru, byl to důvod k radosti a oslavám.

VÁNOČNÍ BOJOVKA

A slyšeli jste už příběh kyselé okurky? Někdo tvrdí, že vánoční ozdoba tohoto tvaru vznikla v 16. století v Německu. Podle jiné verze byla poprvé vyrobena ve Španělsku, když svatý Mikuláš zachránil dva chlapce před uvězněním v sudu s okurkami. Ať je to, jak chce, ozdobička se ujala v USA, kde nesmí chybět na žádném vánočním stroměčku. Obzvláště populární je v rodinách s vícero dětmi. Kdo jako první okurku na stroměčku najde, dostane o dárek navíc. •

EN → world-famous, but did you know that every member of the family has to stir the dish and make a wish? The English are also particular about kisses under a branch of mistletoe, a must in every household.

GAME OF CHANCE

In Spain, the unofficial beginning of Christmas is 22 December when the results of the national Christmas Lottery – Lotería de Navidad – are announced. It has been a tradition ever since 1763, so it is arguably the longest continuous lottery in the world. People buy tickets with five-figure numbers, which are printed in series to meet the extremely high demand. One full ticket costs € 200, so many people buy decimos, smaller tickets equal to one tenth of the full

ticket for € 20. The numbers are traditionally drawn by students of the San Ildefonso school, formerly reserved for orphans, and the whole nation watches the show on TV. The lucky winner takes EUR 4 million. And the less lucky can buy tickets for the Epiphany Lottery, Sorteo de El Niño, drawn on 6 January.

Many Greeks celebrate Orthodox Christmas. Christmas Eve is a workday, the 12-day Christmas celebration period begins on 25 December. In addition to the Christmas tree, many households display a ship made of paper, straw, or another material, usually decorated with Christmas lights. It refers to the tradition of seafaring, when in former times, women would wait on land for their fisher or sailor husbands. When their ship appeared on the horizon, it was an occasion for joy and celebration.

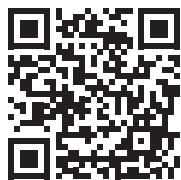
CHRISTMAS QUEST

Have you heard the story of the Christmas pickle? Some say that the tradition comes from the 16th-century Germany, others believe that the decoration was first made in Spain to commemorate a story in which St. Nicholas saved two boys from a pickle barrel. Whatever the real origin, it caught on mainly in the US, especially in families with little kids. The one who finds the green gherkin on the Christmas tree is entitled to an extra present. •

SKOČTE SI DO *Pardubice*

Advent s vůní perníku

Ta správná zastávka
na cestě k Vánocům



Pardubice



Neznámý známý Krakov

Malopolská metropole patří dlouhodobě mezi Čechy k turisticky neoblíbenějším polským městům. Nejen v letní sezoně, ale i během adventu se na krásně vyzdobeném starobylém Rynku nedá skoro hnout, takže vás odtud zveme na krátkou procházku méně známým Krakovem.

76

ADVERTORIAL

TEXT: Pavel Trojan

FOTO: Polish Tourism Organisation / Muzeum Krakowa

The Secrets of Krakow

The metropolis of Lesser Poland is very popular among Czech tourists – not only in the summer, but also before Christmas when crowds fill the market at the beautifully decorated central square Rynek. Let us take you for a short walk through the overlooked corners of Krakow.

CZ Pokud jste v centru, podívejte se rovnou do jeho útrob. Muzeum „Podzemní Rynek“ začalo vznikat v roce 2005 během archeologických vykopávek pod starým náměstím, kdy došlo k úžasnému nálezů původního města pod tím současným. I když třeba neholdujete historii, tohle rozhodně musíte vidět!

Nemáte-li čas na prohlížení galerií, užijte si alespoň jedno mistrovské dílo za všechny! Dáma s hranostajem od Leonarda da Vinci vás uhrane v Muzeu Czartoryských nedaleko Barbakanu. A když projdete na druhou stranu toho pevnostního prvku do čtvrti Kleparz, stavte

se rovnou ve zdejší tržnici. Když už jsme u jídla... najdete zde také Muzeum obwarzanka, což je všudypřítomný krakovský preclík, který je přímým předkem amerického bagelu. Méně známá pro turisty je pak „maczanka“, která je zase místní formou hamburgeru s trhaným vepřovým.

Válečná historie Krakova a obzvláště čtvrti Kaziměř je tragická. Projděte se v klidu po této magické části města plné synagog přes Vislu až do čtvrti Podgórze, kde se dozvíte více o temných letech válečné okupace v moderních muzeích v bývalé lékárně U Orla a Továrně Oskara Schindlera. Že vám to něco říká? Podívejte se na multioskarový snímek Schindlerův seznam Stevena Spielberga, který se zde v roce 1993 natáčel a Krakov udělal reklamu po celém světě.

Milovníci létání si přijdou na své v leteckém muzeu ve čtvrti Rakowice-Czyżyny, kde vzniklo stylově přímo na jednom z nejstarších polských letišť. Desítky letadel z celého světa jsou vystaveny jak v interiérech, tak i v exteriérech, takže zábava je na dlouhé hodiny zaručena.

A tip na závěr – až vás unaví dav, vyšplhejte na Kościuszkovu mohylu ve čtvrti Zwierzyniec a dopřejte si chvíli klidu s výhledem na královský Krakov. •

EN When in the centre, look right into its innards. When archaeological research uncovered the walls of the original town under the central square in 2005, it incited the idea to construct the Rynek Underground Museum. Even if you are not keen on history, it is definitely worth seeing!

If you are not into exploring galleries, choose just one masterpiece! You can admire the Lady with an Ermine, arguably painted by Leonardo da Vinci, in the Czartoryski Museum near the Barbican. When you walk through the Barbican gate to the neighbourhood of Kleparz, do not miss the local market. And speaking of food, the Obwarzanek Muzeum will show you the Krakow specialty, the ancestor of the bagel. Fewer tourists know another typical local kind of food – “maczanka”, a sort of hamburger with shredded pork.

Krakow, especially the quarter of Kazimierz, has a tragic war history. Take your time to contemplate in this magical area full of synagogues, and then cross the River Visla to Podgórze, where you can learn more about the occupation era in two modern museums: in the former Eagle Pharmacy and Oskar Schindler's Enamel Factory which you might know from Steven Spielberg's iconic film Shindler's List. When it was shot here in 1993, it raised the global awareness of Krakow.

Aviation enthusiasts should visit the Museum of Aviation in Rakowice-Czyżyny, at one of the first Polish airports. Dozens of airplanes from across the world are displayed indoors and outdoors, so the full tour usually takes several hours.



And one final tip. When you get tired of the crowds, climb up the Kościusko Mound in the neighbourhood of Zwierzyniec, and enjoy the breathtaking vista of the royal town Krakow. •

Muži, víte, co je test krve na PSA?

Toto vyšetření vám může zachránit život, pokud přijdete včas.



78

ADVERTORIAL



PROTON
THERAPY
CENTER

LÉČÍME
RAKOVINU

TEXT: Jana Cihlářová

FOTO: archiv PTC

www.ptc.cz



CZ Rakovina prostaty je u mužů nejčastějším nádorovým onemocněním. Protože ročně více než 7 000 českých mužů začíná hledat řešení, jak tuto nemoc porazit, je důležité vědět, jaké jsou možnosti léčby. Většinu mužů lze vyléčit, pokud je onemocnění zjištěno včas. Pravidelné vyšetření krve na PSA tak může zachránit život.


Muži o svém zdraví příliš nemluví. K lékaři se vypraví většinou až ve chvíli, kdy své potíže nemohou dále přehlížet. Přitom odhalit rakovinu prostaty je díky vyšetření krve na PSA poměrně snadné. „Moderní diagnostické metody jsou schopné odhalit výskyt nádoru dříve, než dojde k jeho rozšíření. Koncentrace prostatického specifického antigenu (PSA) v krvi je jedním z ukazatelů rakoviny prostaty,“ uvádí základní důvody pro vyšetření PSA primář Protonového centra doc. MUDr. Jiří Kubeš, Ph.D.

ÚČINNÁ A ŠETRNÁ LÉČBA

Protonová léčba dokáže úspěšně vyléčit až 97 % pacientů s karcinomem prostaty nízkého rizika a více než 90 % pacientů se středně rizikovými nádory. Pacienti mají po léčbě vysokou kvalitu života a riziko impotence, které je po chirurgické léčbě vysoké, je naopak při protonové léčbě velmi nízké. Inkontinence, tedy únik moči, se po protonové léčbě karcinomu prostaty časného stadia téměř nevyskytuje. „Nespornou výhodou protonové léčby je podstatně nižší časová náročnost pro pacienty. Protonová léčba je ambulantní a trvá pouze 5 dní u časného stadia karcinomu prostaty, a 21 dní u pokročilého stadia. Naším cílem je pacienta vyléčit

a zajistit mu stejnou kvalitu života, jakou měl před onemocněním,“ říká doc. Kubeš.

Pacienti z celé ČR mohou Protonové centrum kontaktovat kdykoli sami bez doporučení lékaře na www.ptc.cz nebo telefonicky +420 222 999 000. Protonová léčba je hrazená zdravotními pojišťovnami a je dále vhodná pro nádory prsu, hlavy a krku, vybrané dětské nádory, maligní lymfomy, nádory plic, centrální nervové soustavy a vybrané nádory zažívacího traktu. Každý pacient již při prvním kontaktu s Centrem dostane k dispozici osobního koordinátora, který mu zodpoví dotazy a pomůže naplánovat všechna vyšetření a konzultace u lékaře. Vstřícný přístup a vřelá komunikace s pacienty jsou zde prioritou. •



POLAND
MICHELIN
GUIDE **2023**

WARSAW
KRAKÓW & POZNAN



POLISH
TOURISM
ORGANISATION



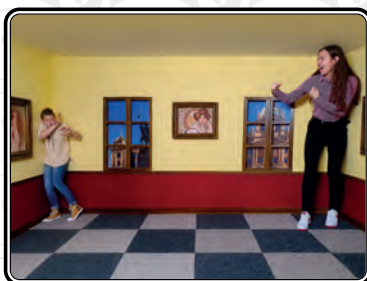
MUZEUM FANTASTICKÝCH ILUZÍ

MUSEUM OF FANTASTIC ILLUSIONS



Nejzábavnější muzeum v Praze!

The funniest museum in Prague!



www.muzeumfantastickyhiluzi.cz